

Czeching In: Překážky pro zahraniční studenty v ČR

31. PROSINEC 2021 – Zahraniční studenti ze zemí mimo Evropskou unii čelí celé řadě překážek, a to jak administrativních, tedy ze strany státu, tak „soft“ překážek na straně českých vysokých škol nebo české společnosti.

Tato studie popisuje, analyzuje, srovnává a vyhodnocuje tyto překážky a dochází k jednoznačnému závěru: administrativní překážky je nutné radikálně zmenšit, v současné podobě jsou neefektivní a jsou neospravedlnitelné.

Mezinárodních studentů není třeba se bát, přijměme je s otevřenou náručí.

Martin Pánek

Ředitel Liberálního institutu, zabývá se mj. mezinárodním obchodem, evropskou integrací a ekonomikou migrace.

a kolektiv autorů
**Liberálního
institutu**

Liberální institut

Český nezávislý think-tank založený v únoru 1990. Svoboda jednotlivce, minimální vláda, volný trh a mír.

Obsah

Úvod.....	2
I. Postoj Čechů k migraci	4
II. Proč je imigrace výhodná	11
2.1 Případové studie otevřených hranic.....	11
2.2 Nejčastější omyl oponentů migrace	13
III. Proč je výhodná imigrace studentů	15
IV. Zahraniční studenti v ČR.....	18
V. Překážky studia zahraničních studentů v ČR	26
5.1 Administrativní překážky	26
5.2 Neadministrativní překážky	29
5.3 Případové studie.....	32
VI. Srovnání s vybranými zeměmi.....	35
6.1 Německo	35
6.2 Rakousko.....	36
6.3 Polsko	36
6.4 Maďarsko	36
6.5 Slovensko	37
6.6 USA.....	37
6.7 Singapur.....	38
VII. Závěr a policy recommendations	39
Reference.....	41

Úvod

Imigrace je často přehlíženým tématem, neboť se týká lidí, které (ještě) neznáme. Bastiatovsky se tak jedná spíše o to, *co není vidět*. Proti migraci kvalifikovaných lidí, jako jsou vysokoškoláci, však není ve společnosti téměř žádná opozice.

I přesto čelí vysoce kvalifikovaní migranti neuvěřitelným překážkám. V této studii se na smysluplnost a efektivitu těchto překážek zblízka podíváme.

Studentské výměny a studentské pobyty jsou navíc zcela nekontroverzní. Jak píše Michaela Šmídová z Centra pro studium vysokého školství: „Studentská mobilita jako významná součást internacionalizace je na evropské úrovni spojena především s existencí Boloňského procesu, jehož cílem bylo vytvoření takového prostoru, který umožní volný pohyb studentů a akademických pracovníků v Evropě.“ (Šmídová 2015, 30)

„Mobilita studentů není tedy v rámci Evropy zdaleka novým fenoménem, naopak má dlouhou historii, v níž se odráží širší společensko-politické změny. Již dlouho před vznikem národních států existovalo něco, co by mohlo být chápáno jako svého druhu evropský vysokoškolský prostor, v němž docházelo k výměně studentů, informací, vědění a kultury. Období středověku, renesance a částečně i osvícenství může být považováno za zlatý věk nejen studentské mobility a Peter Burke v této souvislosti hovoří o ‚republice učenců‘ existující bez ohledu na hranice tehdejších státních celků. Ale vznik a rozvoj národních států byl naopak doprovázen důrazem na domácí, tj. národní, vzdělávání, který v některých zemích dostal podobu oficiálního zákazu studia v zahraničí. Nicméně pro velkou část 20. století je už charakteristický zájem o mezinárodní spolupráci. Ten byl ale často motivován nebo nasměrován ideologicky a politicky, což vedlo k tomu, že studentská mobilita byla podporována pouze v rámci některých zemí. V českém případě po roce 1948 znamenala příslušnost k socialistickému táboru možnost studentů studovat jen ve spřátelených zemích a jen pro politicky prověřené lidi nebo z druhé strany, byla podporována mobilita studentů přicházejících z vybraných, socialisticky orientovaných, rozvojových zemí.“ (Tamtéž, s. 31–32, očištěno o citované zdroje)

Obyvatelé České republiky nemají imigranty příliš v oblibě, alespoň co se deklarovaných preferencí týče. V této studii ukazujeme, jaký je postoj Čechů k migraci a ke vzdělání, představíme argumenty, proč by Česká republika měla

připustit více migrace obecně, a také specificky migraci studentů. Srovnáme naši situaci s okolními zeměmi a také s notoricky protiimigračními Spojenými státy.

Studie je psána méně akademickým stylem s extenzivními citacemi pro lepší čtenářskou přívětivost pro laiky a pro snazší zorientování v problematice.

Vyslovujeme závěr, že administrativní překážky pro studium zahraničních studentů by měly být značně zredukovány a proces příjezdů studentů na české školy zjednodušen.

„Miluju Českou republiku, cítím se tu jako doma a ani na vteřinu nelituju, že jsem tady. Česká republika mi dala nejdůležitější věci v životě: založila jsem rodinu a studuji Ph.D. Cítím se zde pohodlně a bezpečně. Krásná příroda, hodně kyslíku, vhodné pro rodiny s dětmi a pro děti, úžasný dopravní systém, relativně nízké životní náklady a mnoho dalšího.“
(anonymní komentář zahraničního studenta)

Studie vznikla za podpory Friedrich-Naumann-Stiftung.

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.

Central Europe and the Baltic States

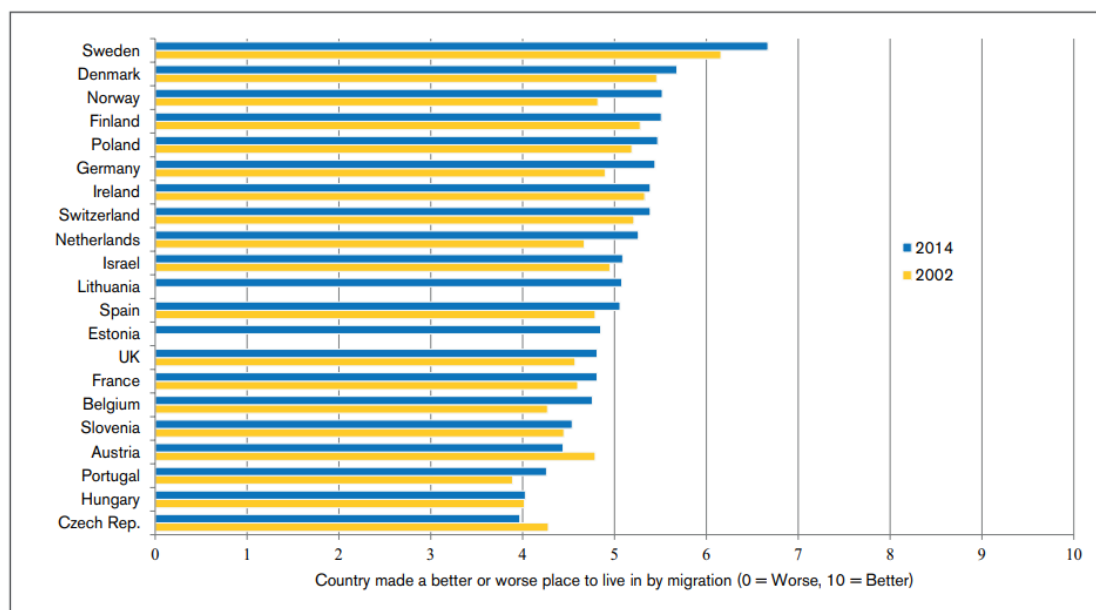
The publication is supported by the Friedrich Naumann Foundation for Freedom.

The Friedrich Naumann Foundation for Freedom is not responsible for the content of this publication, or for any use that may be made of it. The views expressed herein are those of the author(s) alone. These views do not necessarily reflect those of the Friedrich Naumann Foundation for Freedom.

I. Postoj Čechů k migraci

V průzkumech veřejného mínění deklarují Češi velmi konzistentně, že migraci nejsou dvakrát nakloněni. Viz např. data z *European Social Survey*, kde v prvním kole v roce 2002 sice Česká republika nebyla zemí nakloněnou migrantům nejméně ze všech, ale propadla se na toto poslední místo ve druhém kole v roce 2014.

Figure 1. Evaluation of whether country is made a better or worse place to live in as a result of migration in 2002 and 2014 (0 = Worse, 10 = Better)

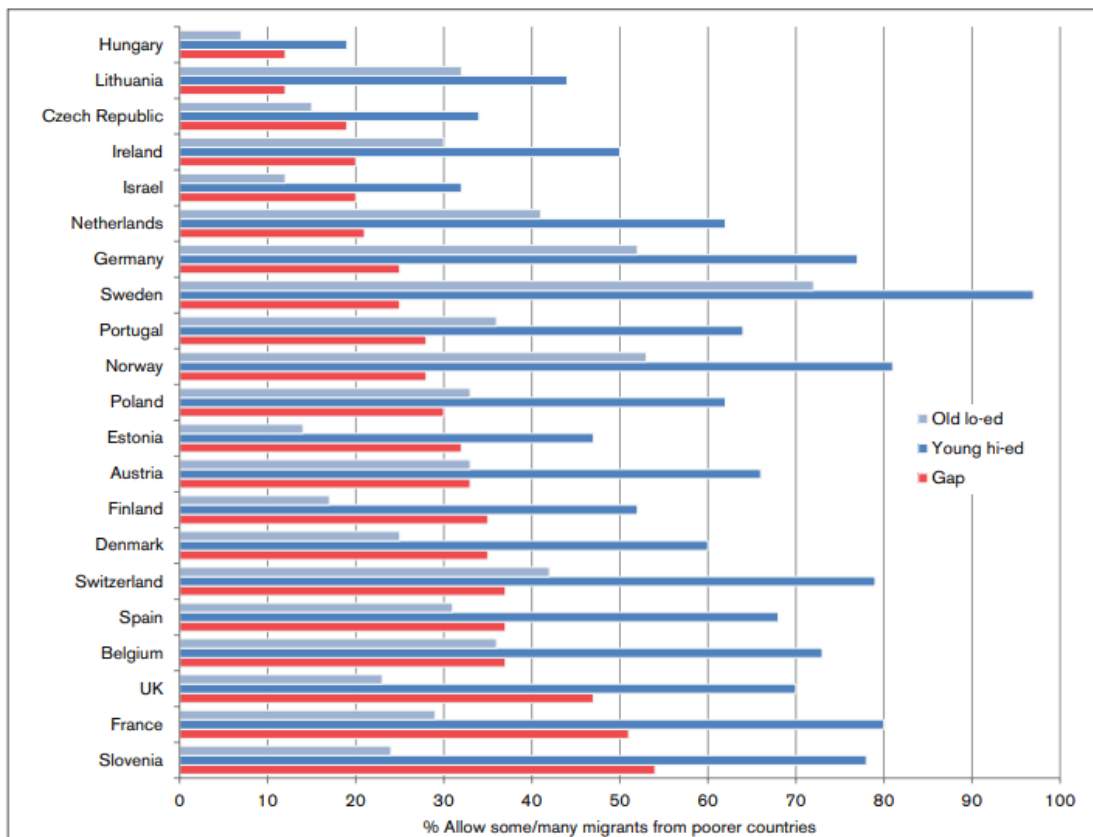
Source: *European Social Survey Round 1, 2002 and Round 7, 2014*

Analysis was conducted on the full sample of ESS respondents. Design weights have been applied for country-level analysis. Results exclude DK and refusal responses.

Zdroj: (Heath a Richards 2016, 4)

Útěchu nenalezneme ani mezi mladými, vzdělanými obyvateli. I v této kohortě jsou Češi v Evropě druzí nejskeptičtější vůči imigrantům, pouze před Maďarskem (a Izraelem).

Figure 6: Percentage point gaps between the young highly educated and the older less educated in support for allowing migrants from poorer countries outside Europe

Source: European Social Survey Round 7, 2014

Analysis was conducted on the full sample of ESS respondents. Design weights have been applied for country-level analysis. Results exclude DK and refusal responses.

Zdroj: (Heath a Richards 2016, 10)

Obdobně referuje novější studie Eurobarometru (European Union 2018): 49 % Čechů by se necítilo pohodlně, pokud by jejich šéfem v práci byl imigrant (s. 197) a 44 % by se necítilo pohodlně, pokud by jím byl příbuzný včetně partnera (s. 201). Eurobarometr se dotazoval občanů ve všech zemích EU, zda by se cítili pohodlně, pokud by imigrant byl jejich: (i) manažer, (ii) kolega v práci, (iii) soused, (iv) doktor, (v) rodinný příslušník (včetně partnera), (vi) kamarád. (s. 197–202) Celkem tedy šest sociálních kategorií.

Výsledky pro Česko, Německo, Rakousko, Polsko, Slovensko, Maďarsko a průměr EU shrnuje následující tabulka:

	Cítí se pohodlně se všemi sociálními kategoriemi (%)	Cítí se nepohodlně aspoň s jednou sociální kategorií (%)
<i>EU28</i>	57	34
<i>Česko</i>	31	64
<i>Německo</i>	55	33
<i>Maďarsko</i>	17	73
<i>Rakousko</i>	44	48
<i>Polsko</i>	41	51
<i>Slovensko</i>	41	47

Zdroj dat: Tamtéž, s. 203

Další tabulka ukazuje pro stejné země percepce podílu migrantů na obyvatelstvu, skutečný podíl migrantů a podíl těchto dvou čísel. V tabulce vidíme, že Češi přeceňují podíl migrantů na populaci téměř čtyřnásobně, zatímco Němci pouze 1,5násobně a Slováci dokonce 14násobně. Průměr EU28 je 2,32násobné přecenění.

	Průměrný odhadovaný podíl imigrantů v celkové populaci v zemi (%)	Oficiální data Eurostatu (%)	podíl (vlastní výpočet)
<i>EU28</i>	16,7	7,2	2,32
<i>Česko</i>	10,5	2,7	3,89
<i>Německo</i>	13,0	8,8	1,47
<i>Maďarsko</i>	8,8	2,0	4,4
<i>Rakousko</i>	20,1	10,4	1,93
<i>Polsko</i>	10,0	1,1	9,09
<i>Slovensko</i>	8,3	0,6	13,83

Zdroj: Tamtéž, infografiky, s. 2

K výše uvedeným tabulkám se hodí poznamenat, že pětina imigrantů v ČR jsou Slováci,¹ které nejspíš Češi jako migranty ani nevnímají. Viz např.: „Nelze říci, že by Slováci byli jako zaměstnanci více či méně oblíbení než Češi nebo byli vnímáni jako cizinci. Jsou bráni jako místní, protože s nimi máme velmi blízký jazyk a vzájemně si bez problémů rozumíme, sdílíme historii, kulturu a mnoho dalších oblastí. Situace je tedy stejná, jako byla v dobách společného Československa,“ jak pro Aktuálně.cz uvedla Jitka Součková, marketingová manažerka personální agentury Grafton Recruitment. (Adamcová 2018)

Že jsou Češi naladěni proti migraci, i když je v ČR jenom velmi málo migrantů, je na první pohled možná překvapivé, avšak podobná situace panuje i v dalších zemích. Vezměme pro příklad referendum o omezení migrace ve Švýcarsku a referendum o brexitu ve Velké Británii.

První graf zobrazuje vztah mezi hlasem „ano“ a podílem lidí mimo Evropu v daném okrsku. Šlo o hlasování v referendu 9. února 2014.² Mimoevropských cizinců bylo v roce 2014 v celém Švýcarsku zhruba 5 %, všech cizinců 23,4 %. Hlas „ano“ znamenal souhlas se zavedením imigračních kvót, které měl konkretizovat pozdější prováděcí zákon. Iniciativa s názvem „Gegen Masseneinwanderung“ prošla nejtěsnějším rozdílem 50,33 %.³

Jak vidíme na grafu, korelace podílu hlasů „ano“ a podílu cizinců ve volebním okrsku je negativní. Tedy tam, kde je relativně více cizinců, volí lidé „ano“ méně.

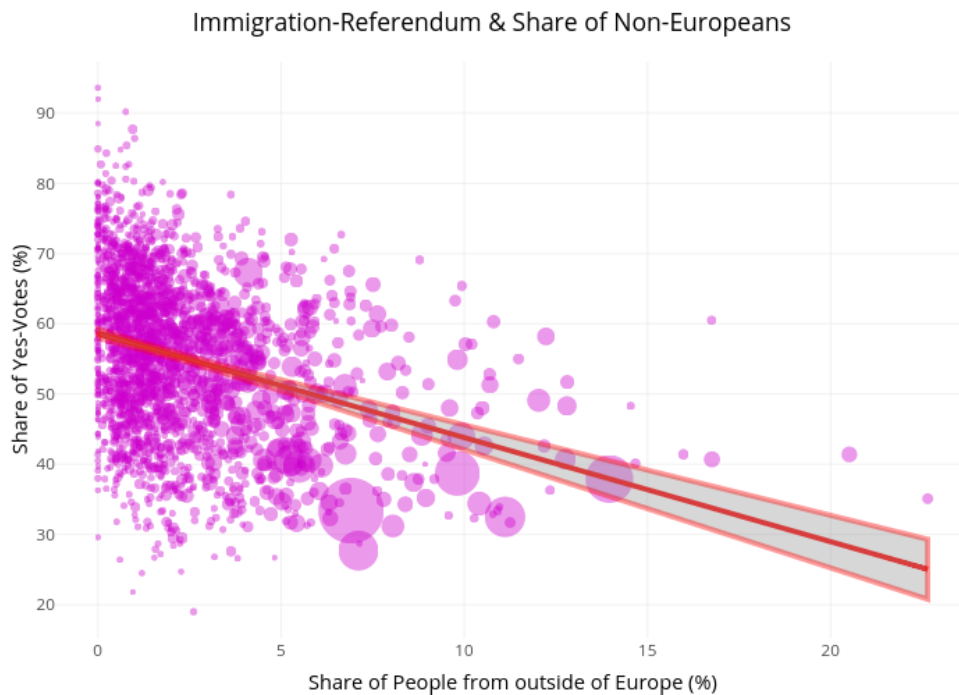
---

¹ K 30. 11. 2021 bylo v ČR se zaevidovaným povoleným pobytem celkem 657 657 cizinců, z toho 114 538 ze Slovenska. Podíl je tedy $114\,538 / 657\,657 = 17,4\%$. (MVČR 2021a, Stav k 30. listopadu 2021) Ke konci roku 2020 to však bylo o plná dvě procenta více. (Tamtéž, Stav k 31. prosinci 2020)

² Šlo o tzv. „eidgenössische Volksinitiative“, tedy federální lidovou iniciativu, což je mechanismus, kterým jde v celošvýcarském referendu prosadit nový federální zákon.

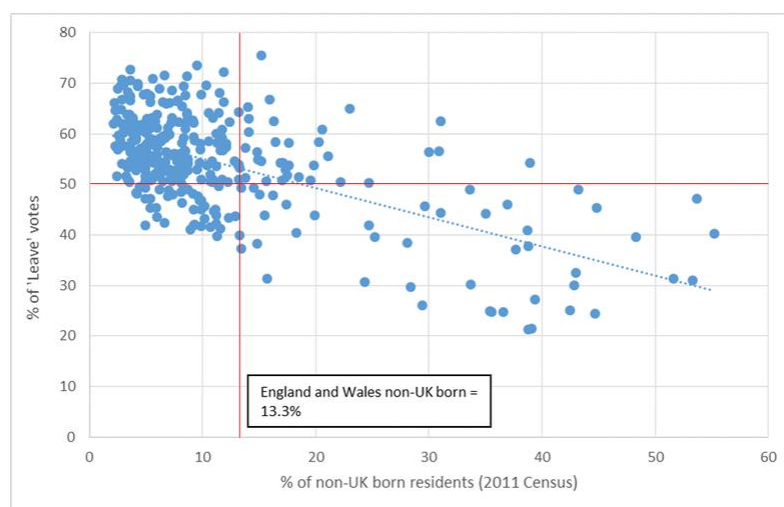
³ Kromě celkového vítězství mezi všemi švýcarskými hlasujícími existuje ještě druhé kritérium, získat většinu ve většině kantonů. „Ano“ zvítězilo ve 14,5 kantonech z 23, takže kritérium splnilo.

Zdroj: (Schawalder 2018). Rigoróznější pojednání o švýcarském hlasování a migraci zde v (Charitopoulou a García-Manglano 2018), avšak netýká se daného referenda.

Druhý graf zobrazuje podíl hlasů „leave“ a podíl nebritských rezidentů ve velšských a anglických volebních okrscích. Korelace je se stejným znaménkem jako v předchozím grafu: V okrscích s větším podílem cizinců je menší podíl hlasů „leave“.

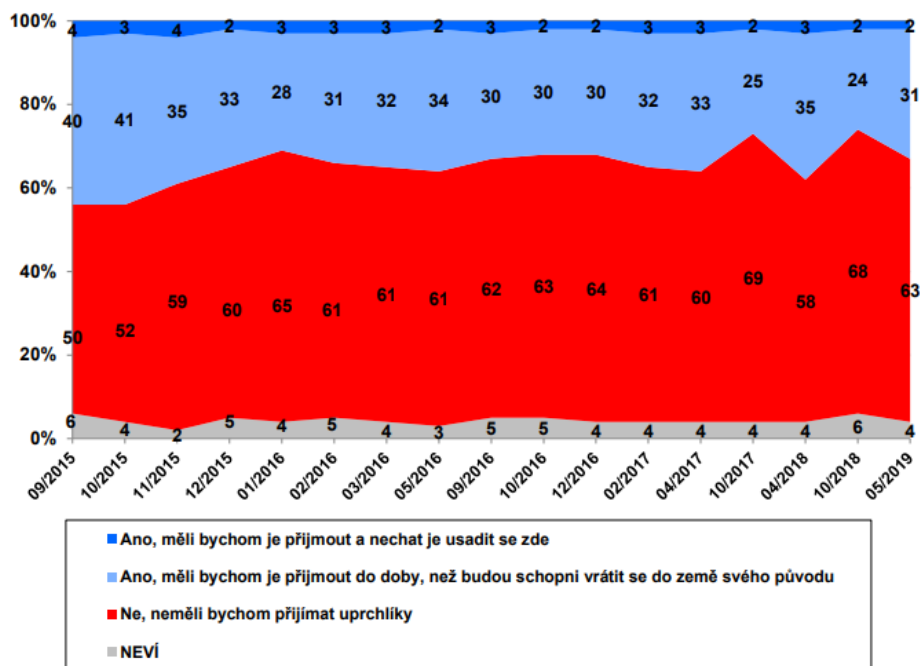

Sources: Electoral Commission 2016, EU Referendum by Local Authority; and ONS Crown Copyright, 2012, Table KS204EW: 2011 Census: Country of birth, local authorities in England and Wales.

Zdroj: (Lawton a Ackrill 2016)

Češi dokonce odmítají, velmi konzistentně, přijímat uprchlíky z oblastí postižených válkou. Dlouhodobě se proti přijetí, byť dočasnému, vyslovuje v průzkumu CVVM zhruba 60 % dotazovaných.

Graf 1. Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem – časové srovnání (%)⁴

Pozn: V aktuálním výzkumu bylo mírně pozměněné znění otázky.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Zdroj: (Hanzlová 2019, 2)

Zdá se však, že strach z imigrantů je spíše obecný a ne konkretizovaný do činů vůči imigrantům. V Česku – a týká se to celé republiky, nejenom Prahy a dalších měst – žije cizinců dostatek na to, že snad každý se setkává s podniky vlastněnými cizinci. Násilí na nich je však páčáno naštěstí jen velmi výjimečně a antiimigrační strany nezaznamenaly úspěch ani na vrcholu „uprchlické krize“ v roce 2015.⁴ Výmluvný je v tomto ohledu titulek Seznam Zpráv: „Překvapivá data. Češi chtějí pomoci uprchlíkům. Zároveň se migrace bojí“. (Jindrová 2021)

Strach z imigrantů se snaží objasnit řada autorů, shrnující článek publikoval web Vox, který argumentoval, (i) že strach z cizích je jednou z našich nejstarších vrozených tendencí, (ii) že když se začneme bát cizích, dehumanizujeme je, (iii)

⁴ Štěstím možná bylo, že v roce 2015 se v ČR nekonaly žádné volby. Antiimigrační strany však neposílily ani v průzkumech.

že když se bojíme cizích, naše mozky přeceňují jejich hrozbu, (iv) že jednotlivé případy, které do nás vštěpují strach, mnohem lépe ulpí než čísla a fakta, (v) a že nikdo není imunní vůči strachu z cizích. (Resnick 2017) Pro rigoróznější pojednání o strachu z migrantů a o tom, jak s ním bojovat, viz (Lazo de la Vega a Steigenga 2013).

II. Proč je imigrace výhodná

Zatímco v předešlé kapitole jsme představili současný postoj Čechů k migraci, v této kapitole se pokusíme stručně popsat důvody, proč by měli Češi postoj přehodnotit, neboť imigrace je výhodná jak pro imigranty, tak pro původní obyvatelstvo.

Zevrubnou analýzu pozitivních a negativních dopadů migrace přináší kniha Bryana Caplana a Zacha Weinersmithe, kterou v češtině vydal Liberální institut pod názvem *Otevřené hranice: etika a ekonomie migrace*. (Caplan a Weinersmith 2021)

„Česká republika je podle mne nejlepší zemí na světě pro studia, život a bydlení.“ (anonymní komentář zahraničního studenta)

Caplan představuje základní problém takto: Žijeme ve světě globálního apartheidu, kde lidé v rozvinutých zemích mají všechno, na co si vzpomenou: teplé domovy, zdravotní péči, spousty jídla, elektronické přístroje nebo třeba zmrzlinu. Slovy jiného komiksu z roku 1980: „Po mnoha tisíciletích usilovného snažení jsme možná konečně našli kousek ztraceného ráje.“ (Michel 1993, 40) A na druhé straně, v nerozvinutých zemích trpí lidé hlady, nemají adekvátní přístřeší, velmi malou nebo žádnou lékařskou péči a nic z výtěžků naší bohaté civilizace. (Výzkumnou) otázkou za sto miliard dolarů tedy je, proč lidé nemigrují tam, kde se máme lépe.

Může to vypadat, že nás migranti „zaplavují“, ale to je jenom špička ledovce. Většina lidí z chudých zemí třetího světa nemá prostředky na to, aby se přistěhovala. My proti nim stavíme zdi – jak fyzické, tak právní.

Ale nezabijí migranti tuto „husu, co snáší zlatá vejce“ a neohrozí náš blahobyt? Caplan nabízí tři případové studie: (i) USA, (ii) Čínu a (iii) Evropskou unii.

2.1 Případové studie otevřených hranic

(i) USA měly na federální úrovni politiku otevřených hranic v podstatě až do roku 1920, což byla doba (do té doby) bezprecedentního růstu životní úrovně. Ostrovu Ellis Island, který zpracovával příjem migrantů z Evropy a skrz nějž se do Spojených států dostali mj. čeští emigranti Anton Cermak (Britannica 2021), pozdější starosta Chicaga, nebo herec George Voskovec, u nás samozřejmě známý

jako Jiří.⁵ Voskovec byl v roce 1950 na Ellis Islandu dokonce na 11 měsíců zadržen při návratu do USA kvůli podezření ze sympatií ke komunismu. (Nekola 2016) Přestože byl Ellis Island přezdívaný jako „ostrov slz“, do výše zmíněného roku 1920 odmítal pouze zhruba 2 % migrantů – důvody byly chronická nakažlivá choroba, trestní historie nebo duševní choroba. (SOLEIF 2021)

(ii) Čína podstoupila po Dengových reformách obrovské změny všech aspektů tamního života. Kámen na kameni nezůstal v ekonomické, společenské, kulturní nebo politické sféře, viz podrobně v další knize Liberálního institutu *Velká čínská kapitalistická revoluce* (Coase a Wang 2019). Jednou z těchto změn byla migrace stovek milionů Číňanů z vesnic do měst. „Mezi lety 1978 a 2012 vzrostl počet obyvatel čínských měst o půl miliardy, z nichž více než 260 milionů jsou ekonomičtí migranti, kteří se přestěhovali do městských center za novými příležitostmi. Pro představu: pouze 13,6 milionů lidí v současné době využívá výhod jednotného pracovního trhu Evropské unie, když pracují mimo zemi, kde se narodili. Spojené státy, zdaleka největší příjemce migrantů na světě, je domovem 41,3 milionu lidí, kteří pocházejí z jiných zemí. Vnitřní migranti v Číně převyšují počet 232 milionů mezinárodních migrantů na celém světě, stejně jako celou populaci všech zemí s výjimkou Číny, Indie a Spojených států.“ (Gardner 2017, 14) „Čínskému dělníkovi, který přejde z farmy do továrny, může vzrůst příjem o 500 procent.“ (Tamtéž, 15)

(iii) V Evropské unii jsou prakticky zcela otevřené hranice. Kdokoliv může volně cestovat do jakékoliv jiné členské země, může v ní pracovat nebo se do ní přestěhovat na důchod, jak komu vyhovuje. Přestože se staré členské státy obávaly velkého rozšíření v roce 2002 a většina z nich uvalila restriktce na ekonomické migranty, ty po sedmi letech vypršely a obavy se nenaplnily. Vnitřní pracovní trh Evropské unie je díky volné migraci pružnější, robustnější a výkonnější. Odpor proti němu je i po dvaceti letech velmi malý, pokud tak můžeme usuzovat ze zisků

---

⁵ Na webu StatueOfLiberty.com je možné dohledat záznamy o obou. Cermak je evidován jako pasažér č. 9012025409937, Voskovec jako pasažér č. 9011990120165 v 1939, jako pasažér č. 9011867569696 v roce 1950.

protiimigračních stran ve starých členských zemích, jež jsou čistými příjemci ekonomických migrantů.⁶

Všechny tři zmiňované případy otevřených hranic nevedly k neblahým důsledkům, nýbrž k rychle rostoucímu blahobytu.

2.2 Nejčastější omyl oponentů migrace

Oponenti migrace se obávají chudoby, fiskálního kolapsu, kulturní desintegrace nebo konce svobody. V poučenějších debatách slyšíme zas a znova ekonomický omyl, že imigranti zvýší v cílové zemi nabídku práce,⁷ čímž sníží rovnovážnou mzdu. Tento model je prezentován také v učebnici *Ekonomie* prof. Roberta Holmana: „Migrace ukrajinských dělníků z Ukrajiny do ČR [...] zvýší mzdy na Ukrajině a naopak sníží mzdy v ČR.“ (Holman 2005, 283)

Tento pohled je však mylný, jak nám ukazují empirické studie, tak i ekonomická intuice; je škoda, že jsou studenti v základní učebnici vystaveni mylnému modelu.

Migranti totiž zvyšují nejen nabídku práce, čímž tlačí na snižování mezd, ale také poptávku po práci, čímž tlačí na zvyšování mezd. Jak zvyšují poptávku po práci? Jednak triviálně tím, že mají vlastní podniky, kde zaměstnávají jak migranty, tak původní obyvatelstvo, ale – s lepším ekonomickým vysvětlením – tím, že poptávka po práci je odvozena od poptávky po finálních statcích. Pokud migranti zvýší domácí poptávku po produktech v regálech supermarketů, reaguje na to trh práce zvýšením poptávky po práci, která tyto produkty vyrobí.

Tuto ekonomickou logiku potvrzují i empirické studie, viz např. (Nowrasteh 2014) nebo (Nowrasteh 2017).

Ale migrantům mzda stoupá výrazně. Např. Mexičanům migrujícím do USA 2,5krát, Vietnamcům 6,5krát, Haíťanům 10krát a Nigérijcům 15krát. (Clemens, Montenegro a Pritchett 2009, 11) Michael Clemens a spoluautoři přišli s termínem „place premium“, jindy se používá pojem „mzdový multiplikátor“. Dle naší rychlé

---

⁶ V této práci není prostor pro diskusi tématu migrace v referendu o brexitu. Pro účely této práce můžeme připustit, že Velká Británie byla v tomto výjimečná, ačkoliv migrace nebyla podle některých průzkumů hlavním důvodem voličů „Leave“.

⁷ Doplňujeme upozornění, že výrazy poptávka po práci a nabídka práce mají v ekonomii opačný význam než v obecné češtině. V ekonomické hantýrce zaměstnanci nabízejí práci (pracovní výkon), kdežto zaměstnavatelé ji poptávají. Rozumíme, že je to pro laiky matoucí.

kalkulace je tento mzdový multiplikátor zhruba 2,5 pro Vietnamce migrující do České republiky.

Ale co kdyby mohl každý jít, kam chce? Zásadní práci v tomto směru je opět studie Michaela Clemense *Economics and Emigration: Trillion-Dollar Bills on the Sidewalk?*, kde dochází k tomu, že střední odhad dopadů migrace je *zdvojnásobení* světového HDP. (Clemens 2011) Světový HDP je zhruba 80 biliónů dolarů, při dvouprocentním ročním růstu dosáhne hodnoty 100 biliónů dolarů už za dvanáct let. Otevřené hranice tedy jsou sto biliónů dolarů, které leží na ulici. Stačí je sebrat.

Tím samozřejmě Caplanova argumentace nekončí a ani zdaleka se nám ji zde nepodařilo vyčerpat. Jako nástin jeho ekonomických argumentů snad tato diskuse postačuje. Připomínáme, že jeho kniha se zabývá také etikou migračních omezení.

III. Proč je výhodná imigrace studentů

Zahraniční výzkum ukazuje výhody a někdy i nezbytnost internacionalizace studentského stavu. Viz např. (Hegarty 2014), (Luo a Jamieson-Drake 2013) nebo (Vickers a Bekhradnia 2007).

Argumenty a závěry předchozí kapitoly platí o to více pro migraci studentů. Caplan ve svojí knize mluví o tom, že na rozdíl od migrantů z 19. století jsou dnešní migranti z velké části „před-asimilováni“: domluví se anglicky, sledují stejné filmy a seriály, čtou zprávy z cílové země atp. Díky tomu se výrazně snižuje kulturní tření.

Zřejmě neexistuje kohorta migrantů, která by byla více před-asimilována než studenti – všechny tři výše zmíněné věci u nich platí takřka na maximum, navíc přijíždějí ze svojí domovské bubliny svého studijního oboru sice do jiné země, avšak pořád do bubliny svého studijního oboru. Lidé často nalézají nejvíce svých celoživotních přátel na vysokých školách. Čtou stejné knihy (nejenom učebnice), chodí na stejné kulturní akce, prožívají traumata ze stejných studijních problémů atd. Na rozdíl od dospělých migrantů, přijíždějících za prací, mají také dostatek volného času, chuti a zvědavosti naučit se kultuře nové země.

V ČR sice nemají zakázáno pracovat, ale oproti pracovní síle na českém trhu je jich zanedbatelné množství.⁸

Lidé starší šedesáti let jsou – zřejmě celkem logicky – věkovou kohortou s nejmenším podílem na kriminalitě z kohort starších 20 let (v roce 2019 spáchali muži nad šedesát let 3,8 % z odsouzených trestných činů, ženy 4,1 %⁹), avšak vysokoškoláci jsou na tom ještě lépe. Muži s ukončeným vysokoškolským (včetně bakalářského) vzděláním spáchali v roce 2019 pouze 1,65 % odsouzených trestných činů, absolventky vysoké školy pak 2,1 %. Podrobněji v tabulce:

---

⁸ Počet zaměstnanců na českém trhu fluktuuje kolem čtyř milionů. (ČSÚ 2021) Počet zahraničních studentů je zhruba padesát tisíc (MŠMT 2021a, tab. F21_ciz), podrobněji níže. I kdyby všichni pracovali, byla by to pouze setina z celkového počtu zaměstnanců.

⁹ 665 z 17 560 pro muže a 65 z 1595 pro ženy. (ČSÚ 2020), tab. 6-10

Odsouzení celkem		2000	2005	2010	2015	2017	2018	2019
Celkem		15 571	16 077	19 364	18 598	20 084	19 424	19 155
ženy		605	741	1 123	1 269	1 503	1 507	1 595
muži		14 966	15 336	18 241	17 329	18 581	17 917	17 560
základní a bez vzdělání	ženy	57,52%	55,60%	56,72%	59,26%	58,15%	57,80%	58,62%
	muži	51,29%	47,44%	46,04%	49,42%	47,79%	49,43%	49,09%
střední bez maturity a střední s výučním listem	ženy	21,32%	21,32%	24,84%	22,30%	22,62%	22,56%	23,39%
	muži	34,95%	37,60%	42,16%	39,06%	39,59%	38,13%	37,14%
střední s maturitou a vyšší odborné	ženy	15,70%	13,63%	14,16%	14,74%	15,83%	16,46%	15,05%
	muži	7,20%	8,89%	9,70%	9,61%	10,34%	10,28%	10,48%
vysokoškolské	ženy	0,99%	3,37%	2,40%	2,60%	2,13%	2,26%	2,13%
	muži	0,94%	1,38%	1,56%	1,37%	1,57%	1,66%	1,65%
nezjištěno (cizinci)	ženy	.	.	.	1,02%	0,47%	1,00%	0,82%
	muži	.	.	.	1,38%	0,97%	1,33%	1,63%

Zdroj: (ČSÚ 2020), tab. 6-13

Z tabulky vyplývá, že studenti přijíždějící na výměnný pobyt na vysokou školu nebudou pravděpodobně zdrojem zločinu páchaného na českém obyvatelstvu. Jelikož studenti jezdící na výměnné pobyty jsou spíše lepší studenti, kteří posléze mají také lepší platové ohodnocení (viz např. (Messer a Wolter 2007)), můžeme brát 1,65 % jako horní hranici odhadu trestných činů spáchaných studenty z cizích zemí.¹⁰

„Chtěl bych dodat, že jet studovat do České republiky je jedno z nejlepších rozhodnutí mého života. I když na začátku to občas bylo těžké, stojí to za to! Děkuju za tuhle skvělou možnost.“ (anonymní komentář zahraničního studenta)

Studenti, kteří se rozhodnou v České republice navzdory dodatečným vízovým problémům zůstat i po studiu, přispívají české ekonomice nadprůměrnou

¹⁰ Podíl studentek sice přesahuje 50 %, konkrétně v roce 2020 šlo o 52 % (MŠMT 2021a, tab. F21z_ciz a F21z_ciz, vlastní výpočet) a např. v programu Erasmus je podíl studentek kolem 60 % (Böttcher, a další 2016)), avšak počet trestných činů páchaných ženami je oproti mužům tak malý, že vážený průměr je v podstatě determinován kriminalitou mužů. Konkrétně v prezentované statistice pro ČR za rok 2019 je celkový podíl trestných činů spáchaných absolventy vysokých škol 1,69 % oproti 1,65 % u trestných činů spáchaných muži.

přidanou hodnotou.¹¹ Studenti, kteří se vrátí domů nebo odejdou pracovat do třetí země, chovají po zbytek života větší afinitu k Česku (viz např. (Stangor, a další 1996)), šíří jeho dobré jméno a často jsou zaměstnáni na pozicích, které komunikují s českým zákazníkem (ať už B2B nebo B2C), čímž přímo přispívají k českému mezinárodnímu obchodu. Toto samozřejmě platí více pro studenty mimo země EU a pro studenty, kteří zde stráví delší dobu. Vzhledem k tomu, že pro studenty ze zemí EU jsou překážky pro studium v ČR výrazně nižší (více viz níže), je tato práce zaměřena na studenty ze zemí mimo EU.

---

¹¹ I pokud by přispívali podprůměrnou přidanou hodnotou, bylo by z ekonomického hlediska pozitivní pro českou společnost, pokud by zde po studiu zůstali. Kalkulace bude složitější z fiskálního hlediska, a to zejména pro studenty studující v českém jazyce (tedy zdarma). To je však mimo rozsah této práce.

IV. Zahraniční studenti v ČR

K 31. 12. 2020 bylo v České republice zapsáno 50 121 studentů-cizinců (MŠMT 2021a, tab. F21_ciz) z celkového počtu 299 396 studentů (Tamtéž, tab. F21), jednalo se tedy o téměř přesně o jednu šestinu, konkrétně o 16,74 % studentů. Z nich 89 % studovalo na veřejných školách. (Tamtéž, tab. F21_ciz) Nejvíce zahraničních studentů je zapsáno na Karlově univerzitě, Masarykově univerzitě a na České zemědělské univerzitě v Praze. Ze soukromých škol v absolutním počtu studentů-cizinců vede Vysoká škola finanční a správní a Metropolitní univerzita Praha. (Tamtéž.)

Absolutní i relativní počet zahraničních studentů setrvale roste každý rok od roku 2000, což je první rok, pro který jsou k dispozici data ve Sdružených informacích z matrik studentů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Rok	Zahraniční	Domáci	Podíl
2000	7 011	190 204	3,69 %
2001	8 766	203 449	4,31 %
2002	11 054	220 178	5,02 %
2003	13 064	243 718	5,36 %
2004	17 054	264 773	6,44 %
2005	20 877	289 464	7,21 %
2006	23 860	316 177	7,55 %
2007	27 039	343 944	7,86 %
2008	30 119	368 051	8,18 %
2009	34 426	388 991	8,85 %
2010	37 498	395 982	9,47 %
2011	38 707	392 038	9,87 %
2012	39 430	380 893	10,35 %
2013	40 331	367 770	10,97 %
2014	40 920	346 811	11,80 %
2015	42 032	326 439	12,88 %
2016	43 457	311 062	13,97 %
2017	43 676	298 679	14,62 %
2018	44 687	289 666	15,43 %
2019	46 351	288 608	16,06 %
2020	50 121	299 396	16,74 %

Zdroj: Tamtéž, tab. F21 a F21_ciz, vlastní výpočet

Nejvíce zahraničních studentů pochází samozřejmě ze Slovenska, které je následováno bývalými zeměmi Sovětského svazu Ruskem, Ukrajinou a Kazachstánem. V první desítce zemí jsou pouze tři země EU. Kromě Slovenska na prvním místě už jenom Německo a Itálie.

Země původu	Počet studentů
<i>Slovensko</i>	21 437
<i>Rusko</i>	7 526
<i>Ukrajina</i>	4 083
<i>Kazachstán</i>	2 356
<i>Indie</i>	1 164
<i>Německo</i>	953
<i>Bělorusko</i>	935
<i>Čína</i>	711
<i>Itálie</i>	510
<i>Vietnam</i>	449

zdroj: Tamtéž, tab. F23.

Od roku 2010 nejvíce stoupl počet studentů z Bangladéše, a to o téměř 3000 %, překvapivě hodně vzrostl také počet studentů ze Španělska a Itálie, což jsou státy, jejichž ekonomiku ta česká dohnala a předehnala, co se týče HDP na hlavu v paritě kupní síly. Jakkoliv neuvěřitelně to může znít těm z nás, co jsme v 90. letech jezdili na jih Evropy. U Čechů a Slováků v tomto období došlo nástupem populačně slabších ročníků k poklesu, u Čechů o 31,5 % a u Slováků o 11,9 %. (Tamtéž.)

Země původu	Počet studentů	Nárůst 2020/2010
<i>Bangladéš</i>	149	2 980,00 %
<i>Itálie</i>	510	1 133,33 %
<i>Ghana</i>	263	906,90 %
<i>Španělsko</i>	185	840,91 %
<i>Pákistán</i>	196	816,67 %
<i>Indie</i>	1 164	808,33 %
<i>Čína</i>	711	772,83 %
<i>Írán</i>	444	727,87 %
<i>Turecko</i>	358	550,77 %
<i>Nigérie</i>	182	535,29 %

Zdroj: Tamtéž. Tabulka v této studii obsahuje pouze země, které mají v roce 2020 více než 100 studentů v ČR.

Dům zahraniční spolupráce v roce 2020 provedl anketní výzkum zahraničních studentů v ČR, v němž našel spoustu zajímavých čísel. Studie je velmi obsáhlá, my se zaměříme na některé z nich – i tak z ní však citujeme poměrně obsáhle. Víme, že dotazníkové šetření má mnohé nedostatky, avšak jedná se o nejlepší data, která máme. Vzorek studentů, kteří na dotazník odpověděli, čítal v závislosti na otázce tři až devět tisíc respondentů. Je velmi pravděpodobné, že jde o vzorek zkreslený, ale i tak – domníváme se – poskytuje cenné údaje.

Zastoupení studentek v dotazníku bylo lehce zkreslené, 56 % oproti 53 % ve skutečnosti. Toto drobné zkreslení by nemělo nic zásadního měnit na skutečné obrovské genderové disparitě mezi jednotlivými regiony. Zatímco podíl žen na studentech z Ruska byl dle dotazníku 69 %, podíl žen na studentech z Afriky pouze 28 % a z jižní a jihovýchodní Asie 33 %. (Kudrnáčová, a další 2020, 26)

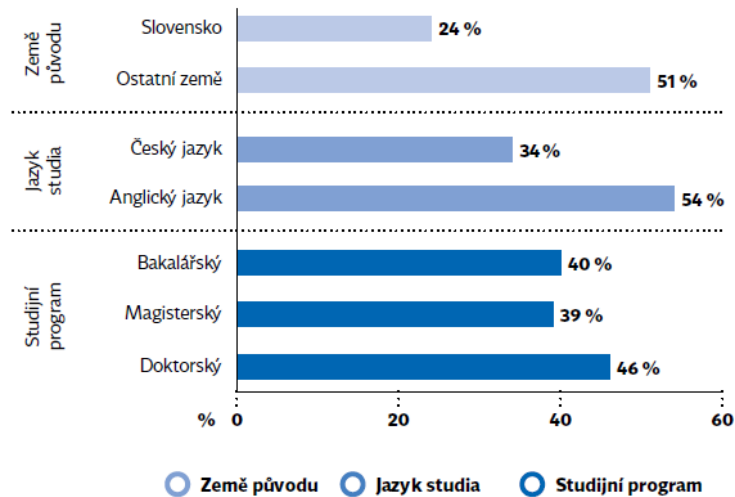
„Konkrétní programy jsou pro volbu studia v České republice zásadní (49 % odpovědí). Mezi nejčastější důvody pro rozhodnutí studovat v České republice kromě studijního programu patří také konkrétní vysoká škola (uvedlo 46 %), ale i geografická poloha země (32 %). Pro cca čtvrtinu respondentů byly rovněž důležité relativně malé náklady na živobytí, nízké poplatky za studium (nebo jejich úplná absence), ale také bezpečnost nebo přátelé a rodina v zemi výjezdu.“ (Tamtéž, s. 40)

Zajímavé je, že 10 % studentů z Indie reportovalo, že doporučení studovat v České republice se jim dostalo na studijním veletrhu, což vysoce převyšuje ostatní země (kromě Slovenska). 38 % studentů z Kazachstánu reportovalo, že doporučení se jim dostalo od nezávislé agentury nebo studijního agenta. 12 % studentů z Latinské Ameriky, 11 % z Afriky, 8 % ze Středního východu a shodně 6 % z jižní a jihovýchodní Asie a východní a jihovýchodní Evropy reportovalo doporučení od české ambasády. Je potom s podivem, proč se vláda střílí do vlastní nohy, když na jedné straně studenty do země láká, ale na druhé straně jim hází klacky pod nohy, viz dále.

Zatímco si studenti pochvalují láci a jasnost přijímacího řízení (Tamtéž, graf 28 na s. 72) a komunikaci se školami (graf 33 na s. 78), horší je to s jeho časovou a administrativní náročností, kde i čtvrtina Slováků vyjádřila nespokojenost a dokonce 66 % Němců, kteří překonali Indy a studenty z dalších zemí (graf 27 na s. 71 a graf 28 na s. 73). Zhruba polovina studentů vyjádřila nespokojenost s komunikací s ambasádou a oddělením azylové a migrační politiky ministerstva vnitra (graf 33 na s. 78).

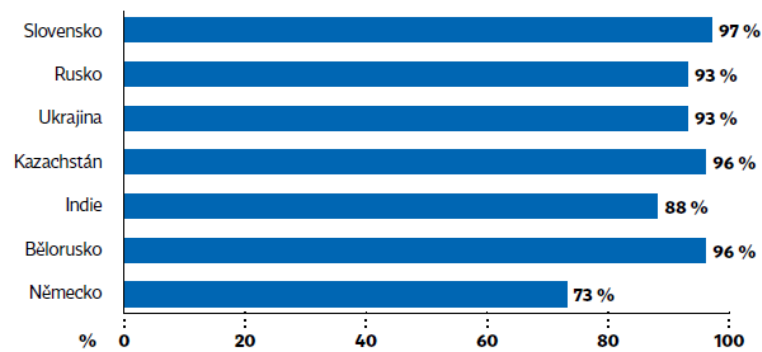
Graf 27:
Přijímací řízení podle vybraných indikátorů (N = 7660)

Přijímací řízení bylo časově/administrativně náročné.

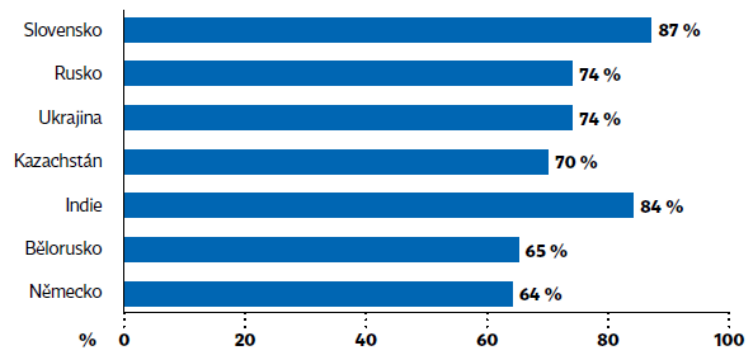

Graf 28:
Přijímací řízení podle vybraných zemí (N = 5586)

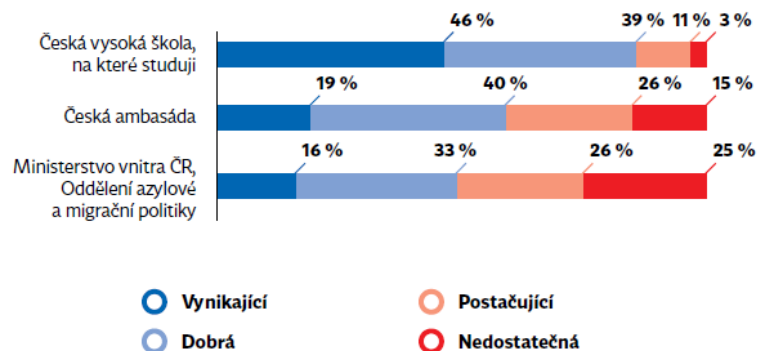
Přijímací proces a požadavky k přijetí považují za zcela jasné.

Finanční poplatky spojené s přijímacím řízením byly nízké.

Graf 33:
Kvalita komunikace s institucemi (N = 7222)

„Zásadní problém ale tkví zejména v délce vízového procesu, zvláště potom v porovnání s ostatními zeměmi, což je faktor, který výrazně snižuje konkurenceschopnost České republiky, a tedy i českých vysokých škol. Podle zákona o pobytu cizinců je lhůta 60 dní. Posouzení procesu víz napříč regiony opět záleží na měřítku, které má student nastaveno tím, z jaké země a kultury pochází. Americkými studenty jsou instrukce považovány za nepřehledné (57 %), ale vyřízení víz ve Spojených státech je výrazně rychlejší než jinde (dlouhou čekací lhůtu uvedlo jen 13 % z nich). Naopak nejasné instrukce uvedlo pouze 10 % studentů z Afriky a 11 % studentů z východní Asie, ti však mají problém s neúnosně dlouhou čekací lhůtou, což uvedlo 45 % afrických studentů a 50 % studentů z východní Asie. Získání termínu na schůzku na ambasádě jako významný problém nejčastěji uváděli studenti z Afriky (38 %) a z jižní a jihovýchodní Asie (29 %). Tento problém může být způsoben buď velkým zájmem, nebo nedostatečnou kapacitou konzulátů (případně kombinací). Pětina latinskoamerických studentů také zmínila jako problém vydávání víz v jiné zemi či v jiném městě.“ (Kudrnáčová, a další 2020, 76, očištěno)

I přes všechny útrapy však reportovala minimálně tříčtvrtinová většina ze všech oblastí, že by studium v ČR doporučilo dalším zájemcům. Nejméně podíl byl 75 % u respondentů ze západní EU a nejvyšší 93 % u Rusů a 97 % Slováků. (Tamtéž, s. 93)

Poměrně překvapivým výsledkem je, že 92 % Slováků a 80 % respondentů považuje „IT systém školy za uživatelsky přívětivý k zahraničním studentům“ (Tamtéž, s. 100).

„Třetina (37 %) studentů poukazuje na to, že jejich vysoká škola ‚buddy služby‘ vůbec neposkytuje, jen 13 % byl buddy přidělen. Tento fakt je způsoben i tím, že

buddy systém pro vysoké školy zajišťují obvykle pobočky Erasmus Student Network, které se ovšem primárně starají o výměnné studenty, nikoliv o studenty zapsané na celé studium.“ (Tamtéž, s. 101) S tím souhlasí i anonymní komentář v dotazníku: „Existuje rozdělení mezi českými a zahraničními studenty. Možná by bylo lepší, kdyby byl nějaký povinný program adaptace pro nové studenty (jako buddy, ale pro všechny cizince, i pro ty studující v českém jazyce) na každé univerzitě. Taky bych se chtěl něčeho podobného účastnit, i když už jsem druhák.“ (Tamtéž, s. 125)

Zpracovat by také šlo na přívětivosti české komunity k zahraničním studentům. Pokud nepočítáme Slovensko a východní Evropu, dostalo se naší přívětivosti nejlepšího hodnocení od studentů ze střední Asie (69 % nás hodnotí přívětivě), ale většina studentů ze západní Evropy, středního východu nebo Latinské Ameriky nás přívětivými neshledává. (Tamtéž, s. 113)

Anonymní komentáře doplňují: „Bylo by dobré, kdyby univerzita poskytovala nějaké integrační programy pro studenty z ciziny, protože české kamarády v podstatě nemám a znám hodně lidí ze zahraničí, kteří se taky většinou pohybují uvnitř svých cizineckých komunit. Myslím, že většinou se necítí dost sebejistě, a ta nálepka, že člověk je ‚cizí‘, pořád hraje svou roli, i když většinou je to přehnané.“ (Tamtéž, s. 125)

„Chtěla bych, aby Češi měli méně stereotypů a klišé a byli víc otevřeni světu. Česká republika má obrovský potenciál a věřím, že se i nadále bude zlepšovat!“ (Tamtéž, s. 144)

Poměrně pozitivním výsledkem taktéž je záměr studentů pracovat po škole v České republice, který reportuje zhruba 20 % studentů z Asie, 27 % z latinské a dokonce i Severní Ameriky, 28 % studentů z Afriky nebo 30 % z východní Evropy (EU i non-EU). Malý zájem je poměrně logicky u studentů ze západní Evropy (pouze 5 %), ale možná je to něco, na čem bychom mohli zapracovat i jinak než jenom ekonomickou konvergencí. (Tamtéž, s. 118)

„Součástí dotazníkového šetření byl prostor pro vyjádření připomínky, názoru či vzkazu studenta. Výsledné odpovědi poskytují cennou kvalitativní sondu. Otevřená otázka umožnila studentům sdělit věc, kterou oni sami vnímají jako zásadní. Tuto možnost využilo 1044 studentů, což činí přibližně 1/8 ze všech odpovědí. Výsledné odpovědi byly kódovány do kategorií [...]. Jedna z hlavních spontánních odpovědí se znovu vrací k otázce vízové povinnosti, což indikuje, že

v celkovém souhrnu pro některé studenty se jedná o zcela zásadní problém. Druhá nejfrekventovanější odpověď je naopak pozitivní a je obecným pozitivním vysvědčením České republiky a jejích vysokých škol. Pokud sečteme odpovědi za chování k cizincům a jejich diskriminaci – tedy odpovědi, které se obecně dotýkají xenofobie a uzavřenosti – je výsledek 22 % značný. [...] má smysl věnovat pozornost i méně zastoupeným položkám, jako jsou úroveň angličtiny vyučujících, ubytování, zdravotní péče nebo uznávání předchozího vzdělání. Spontánní odpovědi totiž mají vyšší výpovědní hodnotu a naléhavost sdělení než odpověď na přímo položenou otázku.“ (Tamtéž, s. 124)

Součástí studie Domu zahraniční spolupráce jsou také závěrečné anonymní komentáře studentů (s. 125 a 144), kterými prokládáme tuto naši studii, aby nám dodaly motivaci systém změnit český systém a zjednodušit studentům „Czech-in“ na svoji českou univerzitu.

„Jsem moc ráda, že studuji v České republice. Je tu nádherně.“ (anonymní komentář zahraniční studentky)

Mezinárodní studenti mohou v ČR bez dalšího pracovat, viz § 98, odst. j) zákona o zaměstnanosti (ZoZ) (435/2004 Sb.): „Povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrá karta se podle tohoto zákona nevyžaduje k zaměstnání cizince, který se na území České republiky soustavně připravuje na budoucí povolání.“ Ministerstvo vnitra dále uvádí: „Pro účely volného přístupu na trh práce je rozhodujícím aspektem zejména, zdali se jedná o akreditované vysokoškolské studium, které lze považovat za „soustavnou přípravu na budoucí povolání“ podle § 5 ZoZ. V těchto případech má cizinec volný přístup na trh práce dle § 98 ZoZ.“ (MVČR 2021d, 7)

Studentům je však doporučováno zařídit si taktéž zaměstnaneckou kartu,¹² aby mohli legálně pracovat, i pokud z nějakého důvodu přestanou být studenty, např. mezi jednotlivými stupni studia.

Povolení dle odst. o) platí také pro všechny absolventy. Mnoha studentům tak zákon o zaměstnanosti poskytuje dodatečnou motivaci: Když dokončí školu, mohou nadále žít a pracovat v České republice. Ukončené české vzdělání umožňuje volný přístup na trh práce, ale je třeba ho doplnit ještě povolením

---

¹² O zaměstnanecké kartě více na webu MVČR. (MVČR 2021b)

k pobytu. Ideálně si student zajistí zaměstnaneckou kartu v neduálním režimu, příp. jiné povolení k pobytu.

Když školu nedokončí, mohou si bývalí studenti i tak zažádat o zaměstnaneckou kartu, jen musí jejich pracovní pozice projít testem trhu práce, tj. zaměstnavatel musí pozici třicet dnů inzerovat na úřadu práce. Pro zaměstnavatele tak jsou méně atraktivní.

Negativním opatřením však je, že roky studia se započítávají vůči získání trvalého pobytu pouze jednou polovinou. (MVČR 2021c) Pokud tak student absolvuje kompletní pětileté bakalářské a magisterské studium, započítá se mu pouze dva a půl roku. Přitom právě pět let je minimální hranice pro získání trvalého pobytu. Tato diskriminace migrantů, kteří přinášejí České republice vysokou přidanou hodnotu a prakticky pouze výnosy a žádné náklady, nemá žádné opodstatnění.

V. Překážky studia zahraničních studentů v ČR

Zahraníční studenti přijíždějící do ČR mohou požádat o tři různá povolení:

- povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia
- dlouhodobé vízum za účelem studia
- žádost o dlouhodobé vízum za účelem „ostatní“ [včetně vzdělávání]

Pro typického vysokoškolského studenta ale půjde o první možnost, tedy o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia. Pro dlouhodobé vízum jsou překážky prakticky totožné.

5.1 Administrativní překážky

Na zastupitelský úřad musí žadatel přinést:

- vyplněnou žádost
- dvě pasové fotografie
- doklady potvrzující účel pobytu (potvrzení o přijetí ke studiu)
- důkaz o zajištění ubytování
- důkaz o zajištění prostředků k pobytu na území ČR
- potvrzení o bezúhonnosti
- potvrzení o očkování
- zdravotní pojištění pro celou dobu pobytu

Překážky spojené se získáním víza

„Pro účely dlouhodobého víza (s výjimkou podnikání) je cizinec povinen prokázat zajištění prostředků ve výši 15násobku částky existenčního minima (dle Nařízení vlády č. 61/2020 Sb., činí od 1. dubna 2020 toto minimum 2 490 Kč měsíčně), s tím, že se tato částka za každý celý měsíc předpokládaného pobytu na území (s výjimkou prvního) zvyšuje o 2násobek částky existenčního minima.“ (MVČR 2020)

Student tedy musí disponovat v závislosti na délce studia těmito částkami:

6 měsíců	1 rok	2 roky	3 roky
62 250 Kč	92 130 Kč	151 890 Kč	211 650 Kč

Zdroj: vlastní výpočet

Tyto částky jsou excesivně vysoké. Následující tabulka zobrazuje, jak těžké je naspořit požadovanou částku ve vybraných zemích:

Země	Průměrná mzda	Jednotky	CZK/měsíc	Platů na 6m pobyt (měsíců)	Zdroj
<i>Vietnam</i>	7 205 000	VND/měsíc	6 899,93	9,02	(Trading Economics 2021VN)
<i>Bangladéš</i>	13 258	BDT/měsíc	3 385,71	18,39	(Trading Economics 2021BD)
<i>Indie</i>	29 400	INR/měsíc	8 637,60	7,21	(Soucy 2021)
<i>Čína</i>	97 379	CNY/rok	27 944,68	2,23	(Trading Economics 2021CN)
<i>Rusko</i>	54 687	RUB/měsíc	15 957,54	3,90	(Trading Economics 2021RU)
<i>Ghana</i>	4 660	GHS/měsíc	16 586,80	3,75	(Salary Explorer 2021)

Přepočítáno na CZK dle Google Finance 31. 12. 2021.

Málokdo si přitom může dovolit odložit celý plat, nebo i velkou část platu, pro spoření na zahraniční pobyt.

Taktéž nutit studenty zajišťovat si ubytování na dálku nedává valný smysl. Dle informací ministerstva zahraničí nemusí student doložit ubytování na celou délku pobytu (povolení se standardně uděluje na akademický rok, lze až na dva), ale „nesmí jít o nic krátkodobého, třeba na tři měsíce“.¹³

Český trh s bydlením je však poměrně flexibilní, student si vždy může najít dočasné ubytování v hotelu, hostelu, na Airbnb nebo přes Couchsurfing a teprve na místě si zajistit dlouhodobější ubytování. Jako by to udělal každý Čech. Možná je rozumné vyžadovat potvrzení o ubytování (výpis rezervace některé z výše uvedených služeb) např. na první týden, pro klid duše imigračních pracovníků, že studenti nebudou spát v „Sherwoodu“. Připadá nám však těžko uvěřitelné, že úředníci, kteří dohlížejí na toto pravidlo, by se upsali k dlouhodobému ubytování v místě, které nikdy neviděli.

Lhůta na vyřízení žádosti je rovněž excesivní: 60, slovy *šedesát*, dní. V případě, že žádosti není vyhověno nebo v mezičase zastarává, je nutné čekat dalších šedesát dní.

Překážky spojené s nostrifikací

Absolutní bizarností pak je české přezkušování studentů, zda skutečně mají znalosti absolventa střední školy s maturitou. Jak informuje týdeník Hrot:

---

¹³ Osobní korespondence s Ministerstvem zahraničních věcí ČR.

„Vyspělé země od Spojených států amerických přes Británii po Austrálii lákají na své univerzity talentované studenty z celého světa. Motivuje je k tomu naděje, že absolventi v zemi po dokončení studia zůstanou, a budou se tak podílet na jejím ekonomickém rozvoji. Česká republika se vydala jinou cestou; zájemcům o studium na místních vysokých školách spíše komplikuje život.

[...] Zahraniční studenti musejí před nástupem ke studiu získat potvrzení (takzvanou nostrifikaci) o složené maturitě. Pokud se dokument úředníkům nezdá, musí se zájemce o studium podrobit jakési náhradní maturitě v Česku.

[...] Student sice může tyto zkoušky složit ve svém rodném jazyce, nicméně sehnat překladatele například z kyrgyzštiny nebo khmerštiny – navíc s orientací ve fyzice či chemii – je téměř neřešitelný problém.“ (Tramba 2020)

Člověk se zdráhá uvěřit tomu, že je něco takového možné. Avšak ministerstvo školství systém ústy svojí mluvčí obhajuje. „V rámci uznávání středoškolského vzdělání nabytého v cizích státech rozhodně nesmí docházet k diskriminaci držitelů českého vysvědčení o maturitní zkoušce. Účelem uznávacího procesu je zajistit, aby úroveň uznaného zahraničního vzdělání odpovídala úrovni vzdělání získaného v rámci našeho vzdělávacího systému“. (Tamtéž.)

Nostrifikacím však nepodléhají pouze studenti mimo země EU, ale také unijní, pokud nemají výjimku vyplývající z bilaterální dohody. Tuto výjimku mají studenti z Německa, Maďarska, Polska, Slovenska a Slovinska (MŠMT 2021b), příp. studenti s Evropským bakalaureátem. To neplatí pro studenty v rámci Erasmus Student Network a jiné krátkodobé pobyty (ne na celé studium).

Také tomuto se člověk zdráhá uvěřit. Existuje snad důvodná obava, že naše vysoké školy zaplaví hordy studentů, kteří nemají maturitu? Nenese v takovém případě riziko přijímající vysoká škola, která by měla mít zájem na tom, aby student osvědčil, že pro něj bude studium zvládnutelné? Pokud cizinec nedostudoval střední školu – a lidově řečeno – na to nemá, bude stejně na vysoké škole rychle odhalen.

Ostatně, je snad Jan Švejnar horším profesorem ekonomie jenom proto, že nemá maturitu? „[Švejnar] chtěl studovat, ale žádná ze západních univerzit ho bez maturity nechtěla přijmout. „Načež jsem napsal na pár amerických univerzit, které odpověděly, ať přijedu na rok na zkoušku a že buďto se uchytím a pak mě teda

přijmou[,] a když ne, tak to stejně bude dobrá zkušenost na rok. Tak jsem si sbalil kufr, lyže, kytaru a jel jsem do Spojených států.“ (Aktuálně.cz 2007)

Pro konzultaci jsme se obrátili na jednu z dotčených institucí. Anglo-americká vysoká škola (Anglo-American University) je sice poměrně malá škola, však je první v podílu zahraničních studentů na celkovém studentském stavu (MŠMT 2021a, tab. F21_ciz), takže překážky pro zahraniční studenty se jí dotýkají relativně nejvíce ze všech.

Prorektor pro akademické záležitosti této školy Miroslav Svoboda vypracoval vnitřní dokument (Svoboda 2020), který pro účely této studie okomentoval: „Nostrifikace a víza spolu souvisejí. Jejich vztah připomíná Hlavu XXII – aby student mohl získat studijní vízum, musí být nejprve přijat ke studiu. Aby byl přijat ke studiu, musí mít nostrifikováno střední vzdělání. Aby ho měl nostrifikováno, musí přijet vykonat nostrifikační zkoušku (úřady to online odmítly i v době koronaviru). Aby mohl přijet, musí dostat vízum. Aby mohl dostat vízum... Pravda, k příjezdu na nostrifikační zkoušku by stačilo turistické vízum, ale v době koronaviru se po dlouhé měsíce nevydávala žádná víza kromě studentských. Ale i bez koronaviru – komu by stálo za to několikrát přijet do ČR (nostrifikačních zkoušek obvykle bývá předepsáno více než jedna a nekonají se vždy v jeden termín), a přitom ani ještě nemít jistotu, že bude přijat..)?“

A přidává ještě jeden komentář: „Obrat ‚absolutní bizarnost‘ [výše použitý pro nostrifikace] bych vyhradil spíš pro jiné přezkušování. Konkrétně na to, jak imigrační úředníci přezkušují žadatele ze znalosti místopisu ČR (ukázat Prahu na slepé mapě), MHD (přesně popsat, jak pojedou z ubytování do školy, včetně čísel spojů) nebo studijního programu (názvy povinných předmětů, případně znalost pojmů, které se teprve budou učit). Díky tomu totiž mohou úředníci zcela arbitrárně vyslovit soud, že žadatel zájem o studium pouze předstírá. Není proti tomu žádné obrany.“¹⁴

5.2 Neadministrativní překážky

Studentům z ciziny však jejich pobyt komplikují také další faktory. V první řadě tristní úroveň angličtiny a neochota úředníků mluvit jiným jazykem než češtinou.

---

¹⁴ Zdrojem obou citátů je osobní korespondence.

Známý vtip říká, že v Praze se člověk domluví anglicky všude, jen ne na cizinecké policii. Cizinci ale možná tak vtipný nepřipadá.

Konkrétní data nejsou k dispozici, ale média o tomto problému stále informují. Viz např. (Kočišová a Nečasová 2016), (Dragoun 2018) nebo (E15 2021).

Jak víme, tato neznalost se netýká pouze lidí na nižších pozicích. Moderátor *Evropy 2* Libor Bouček se jako postavička v počítačové hře dostával do vyšších a vyšších pater ministerstva školství, až se nakonec setkal se závěrečným bossem, ředitelem pro mezinárodní vztahy, který byl konečně schopen porozumět jednoduché frázi, kterou se Bouček dotazoval pracovníků ministerstva, zda mají „stomach to run the business“. (iDnes 2012) V posledních dnech vyšlo najevo, že ani nová vláda premiéra Fialy není jazykově zcela dobře vybavena (Tópek a Mikel 2021) a zřejmě leckdo si vzpomene na „dérfrenc“ premiéra Sobotky (Party of European Socialists 2014).

Nejedná se o výhradně český problém – hlavní autor studie se nemohl dorozumět anglicky na úřadech v bruselském Koekelbergu, angličtina některých europoslanců, národních poslanců nebo dokonce premiérů je někdy žalostná, za všechny vzpomeňme na italského premiéra Mattea Renziho (The Local 2014). To tedy ukazuje, že jde o obecnější problém politiky a veřejné volby, na který poukazoval např. F. A. Hayek (Reed 2006),¹⁵ nedomníváme se nicméně, že to českou situaci omlouvá. Česká veřejnost by měla požadovat, aby na zodpovědných místech pro styk s cizinci byli lidé, kteří mluví angličtinou aspoň na komunikační úrovni.

Na českých školách také často chybí, příp. jsou nedostatečná, zařízení, která jsou v univerzitách ve vyspělých zemích běžná až samozřejmá, jako jsou např. služby integrující cizince nebo služby duševního zdraví. České školy sice dělají pokroky v oblasti duševního zdraví, ale stále to má mouchy. Např. na Vysoké škole ekonomické je pro cizince psychologická poradna otevřena jednou týdně a to na jednu až dvě hodiny.

---

¹⁵ Povinná citace F. A. Hayeka. Bez ní se neobejde žádná studie Liberálního institutu.

Current schedule of Academic Psychological Counselling:

Date (DD/MM)	Name	Time	Room
19/10	Nikola Frollová	09:00 – 11:00 AM	RB 423/ online
27/10	Pavλίna Honsová	09:00 – 11:00 AM	online
10/11	Nikola Frollová	09:00 – 11:00 AM	RB 423/ online
19/11	Pavλίna Honsová	09:00 – 11:00 AM	online
24/11	Nikola Frollová	09:00 – 11:00 AM	RB 423/ online
03/12	Olga Váľková Tarasova	08:30 – 09:30 AM	RB 304
10/12	Olga Váľková Tarasova	10:30 – 11:30 AM	RB 304
17/12	Olga Váľková Tarasova	08:15 – 09:15 AM	RB 304

Zdroj: (Jarošová 2021)

Na Karlově univerzitě je cizincům k dispozici hned šestice terapeutů a koučů s impozantními životopisy. Bohužel se ale anglicky hovořící student musí potýkat s češtinou při přihlášení na termín: „Registration via e-mail or here: listed dates in the login application, which is currently only available in Czech. The English version is under construction.“ (Carolina Centre 2021)

Na univerzitách ve Spojeném království je běžnou službou také *chaplaincy*, tedy kaplanská služba. Např. University of Edinburgh tuto službu inzeruje těmito slovy:

„Kaplanská služba je univerzitní služba poskytující pastorační a duchovní podporu studentům a zaměstnancům všech vyznání i bez vyznání.“

Nabízíme:

- *Místo přijetí.*
- *Univerzitní naslouchací službu pro zaměstnance a studenty s individuální podporou.*
- *Klidný tvůrčí prostor v centru univerzity.*
- *Otevřený prostor: Společenský drop-in s čajem a kávou (za příspěvek).*
- *Příležitosti pro osobní a duchovní rozvoj.*
- *Zkoumání hodnot, osobních, sociálních a environmentálních.*
- *Centrum pro sociální a mírové kampaně a kampaně za lidská práva a spravedlnost.*
- *Bohoslužebné prostory a kontakty na věřící nejrůznějších vyznání.*

- *Akce, jídla, rozhovory a festivaly zaměřené na různé víry a přesvědčení.*
- *Dobrovolnické příležitosti.*
- *Prostory pro setkávání studentských skupin a náboženských a věřících skupin.*“

Zdroj: (University of Edinburgh 2021a)

Na rozdíl od univerzit ve Spojeném království nebo Spojených státech není na českých školách běžné být členem nějakých *societies* a identifikovat se s nimi. Sice existují a na každé české škole jich je spousta, ale se studentskými spolky, jak je známe nejenom z amerických seriálů, to nelze srovnávat. Bylo by příliš nad rámec této studie zabývat se tím, proč tomu v Česku tak je, a zda je to vůbec špatně. Vede to však k výsledku, který jsme ukazovali výše: studenti-cizinci se necítí být součástí českého kolektivu. Avšak Češi nejspíš také ne.

Zahraňiční školy také znají *emergency loans*, které mohou studenti využít, pokud mají potíže s financemi. Za všechny opět odkážeme na příklad University of Edinburgh. (University of Edinburgh 2021b)

Jistě nemůžeme očekávat, že české univerzity budou mít stejné služby jako nejlepší univerzity na světě. Ukazujeme však, že prostor pro zlepšování je velmi velký.

Neměli bychom však na druhé straně opomenout instituce, které se snaží imigrantům pomoci, jako např. *Integrační centrum Praha*, které nabízí nejenom poradenství, bezplatné tlumočení na úřadech, u doktora, ve škole atd. Také vyvinulo aplikaci *Praguer*, kde cizinci najdou důležité informace o pobytu, úřadech, zdravotním a sociálním systému a práci na jednom místě. Za další jmenujme neziskové organizace sdružené v *Konsorciu nevládních organizací pracujících s migranty v ČR*.

5.3 Případové studie

Bohužel skutečnost je v některých případech ještě horší, než se zdá z výše uvedeného. Pokud je navíc takových případů dost na to, aby o nich vznikla divadelní hra, je zřejmě „cosi shnilého“ ve státě českém.

Hra již vznikla, jmenuje se *30 dní* a v Divadelních novinách ji popisuje kritik Vladimír Hulec:

„Co musí cizinec překonat, než získá povolení k pobytu v ČR? Co hledal, když přicházel? Kolik papírů už poslal na Ministerstvo vnitra? A jak se

vyrovnává s vědomím, že člověk rozhodující o jeho osudu se s ním ze zákona nesmí setkat? Vstupenku si můžete nechat v kapse. Pro vstup požadujeme vyplněný formulář, praví se v instrukcích před vstupem na představení projektu 30 dní / 30 Days.“ (Hulec 2020)

„Divák dostává pořadové číslo a čeká v čekárně, až bude vyzván k jednání s přistěhovaleckým úředníkem. Místnosti jsou od sebe oddělené stěnami z papíru, vesměs dokumentů (či paradokumentů), které musí žadatelé vyplňovat. Ty se povalují všude kolem, jsou na stolech, na židlích, na půdních trámech, na zemi. Symbolizují nekonečnou byrokracii našich úřadů, což dokládá i chování úřednic.

Současně se divák, v zásadě žadatel o dlouhodobý pobyt v Česku, formou imerzivního divadla setkává se stejně „postiženými“ lidmi kolem sebe, netuše, zda jde o diváky či herce. Ti mu vyprávějí své zážitky s českými úřady. Například v Indii, kde je české zastupitelství vydávající – byť jen přechodná – víza k pobytu pouze v jediném městě (Dillí) a jeho úřední hodiny jsou tam tak omezené, že se musí stát fronta někdy i několik dnů. A jen drzost či protekce občas pomůže kladnému vyřízení žádosti.

Sledujeme útržky autentických příběhů tří studentek českých vysokých škol Ping, Sai a Meghany, které se se svými zážitky s českými úřady staly v této produkci – možná i tak trochu nedobrovolnými – herečkami. Někteří z diváků poslouchají, jiní se přidávají se svými zkušenostmi. Občas je někdo – na základě čísla, které jsme dostali při vstupu – vyzván přistoupit k okénku a tam je před zraky všech podrobován potupnému, hořce grotesknímu a hlavně přezíravému jednání úřednic fiktivní české ambasády. V dalším – třetím – prostoru pak může divák navštívit přímý on-line přenos s mladou dívkou z Japonska, která studovala u nás, ale musela se z důvodů propadlých víz a koronaviru vrátit domů, je ve svém bytě a nemůže se nyní vrátit, aby školu dokončila, a nedostala ani doklad, že ji studovala. S dívkou je možné komunikovat, ptát se na její příběh a situaci.“ (Tamtéž.)

Druhou polovinu inscenace tvoří diskuse diváků s autory hry a přizvanými experty na českou migraci, a to jak z neziskového sektoru, tak z komerčních firem, které migrantům pomáhají s migračním řízením. Hra si samozřejmě bere nějakou uměleckou licenci, avšak nezájem úřednic je zde spíše legrační. Při

rozhovorech s dotčenými studenty a s migračními experty člověka spíše mrazí.¹⁶ Studenti, kteří podávají své autentické příběhy, nejsou na každém vystoupení stejné. Divadelní recenzent Vladimír Hulec se setkal s třemi výše jmenovanými studentkami. Divák, který přijde na jiné představení, se setká s jinými. Skutečnost, že jde o autentické příběhy skutečných lidí, se kterými divák může komunikovat, dodává divákovi silný pocit sounáležitosti s těmito studenty a silný pocit našťvanosti na český vízový proces.

Kafkovských rozměrů dosahuje také případ Aryana Kumara, studenta z Indie:

„Překážka, kterou Aryan zmínil, byl ‚Režim student‘ (‚Student mode‘). Tento speciální program má studentům ulehčit získání víz (pozn. red. podle ministerstva zahraničních věcí se program týká vybraných studentů ze zemí třetího světa).

Ačkoli byl Aryan součástí programu, přesto trvalo, než se osobně dostal na schůzku na ambasádu za účelem dořešení víz. V komplikované covidové době totiž ambasáda nenabízela studentům běžné schůzky, termín dostali jen účastníci ‚Režimu student‘, kteří byli na seznamu dodaném univerzitou. A právě tyto seznamy celou věc značně komplikovaly.

Na Aryanově univerzitě jsou totiž sestavovány tak, že škola jednou za čas náhodně vybere jména některých studentů z programu, kteří sice mohou přednostně navštívit ambasádu, ale nikdo už neověřuje, jestli skutečně v nejbližší době plánují do Čech vycestovat. Tak se stalo, že Aryan v potřebný moment seznamu zajišťujícímu osobní návštěvu ambasády nebyl. K Režimu student žádná alternativa neexistuje, takže univerzity ani jinak postupovat nemohou.

Jakmile se na seznam studenti dostanou, schůzky si mohou sjednat pouze jednou za měsíc. „Stalo se mi, že jsem se dostal na seznam v říjnu a schůzku jsem měl sjednanou na listopad. Musel jsem znovu zrevidovat některé dokumenty, protože jim vypršela platnost během zavření ambasády. Zmiňuji to, protože získat je nebylo snadné a ani levné,“ popsal další překážku Aryan.“ (Poláková 2021)

Absolutním minimem jakékoliv reformy by mělo být zabránit takovému excesům.

---

¹⁶ Hlavní autor studie na jednom představení *30 dní* v Cross Attic Clubu osobně byl. Autorky hry Debora Štysová a Tinka Avramova vytvořily unikátní zážitek, za který jim náleží uznání a poděkování.

VI. Srovnání s vybranými zeměmi

Pro lepší představu doplníme srovnání administrativních překážek pro studenty-cizince v sousedních zemích, Maďarsku, USA a Singapuru.

6.1 Německo

Pro studium v Německu musí uchazeč předložit víceméně standardní set dokumentů, obdobný jako pro Českou republiku. Povinností je však také předložit životopis, motivační dopis a důkaz jazykových schopností (němčiny pro programy v němčině, angličtiny pro programy v angličtině). (Schengen Visa Info 2021a) Jeden by měl za to, že tyto záležitosti jsou věcí školy, která studenta přijímá, a spolkové vládě mohou být jedno.

Německá vláda připravila také speciální byrokratický *extrawurst*. Pokud uchazeč nemá německého rezidenta, který se zaručí, že ho bude finančně podporovat, nebo záruku o finanční podpoře od rodičů nebo stipendium, musí si zřídit *uzamčené konto* (Sperrkonto), na které převede 10 332 €, aby prokázal, že bude mít v prvním roce svého studia v Německu z čeho žít. Každý měsíc si z něj smí vybrat maximálně 861 €, přesně jednu dvanáctinu. Pokud si chce vybrat více, musí na účet převést více peněz. (Schengen Visa Info 2021b)

Vyřizování víza zabere obvykle do 25 dní, v některých zemích však až tři měsíce. Do roku 2020 přitom bylo možné požádat nejdříve tři měsíce před odjezdem do Německa, tato lhůta byla navýšena na šest měsíců. (Schengen Visa Info 2021a)

Studenti smějí pracovat, avšak maximálně 120 plných dní nebo 240 půldní za rok, což je zhruba polovina pracovních dní. (Studying in Germany 2021)

Pro podrobnější analýzu německého procesu viz (Expatrio 2020), studenti reportovali nespokojenost např. s délkou vyřizování a nejistotou.

Sachverständigenrat für Integration und Migration, poradní komise spolkového ministerstva školství a vědy, navrhuje pravidla liberalizovat, a pomoci tak školám v oblastech, kde je menší zájem německých studentů. (SVR-Forschungsbereich 2019) Jiná doporučení předložila společnost Fintiba, mezi nimi např. proces digitalizovat. (Schröder, a další 2019)

6.2 Rakousko

Pro Rakousko musí žadatel předložit kromě standardních formulářů také pojištění na výdaje ve výši 30 tisíc €, motivační dopis a údaje o letu (příp. jiném dopravním prostředku), kterým do země přijede a kterým zemi zase opustí. (Studee.com 2021a)

Studenti do 24 let včetně musejí prokázat, že disponují 552,03 € na měsíc studia, starší studenti 1000,48 €/měsíc a páry 1578,36 €/měsíc. (VisaGuide.world 2021) Případá nám těžko uvěřitelné, že 25letý student dle názoru spolkové vlády nemůže v Rakousku žít, aniž spotřebuje o 450 € měsíčně více než 24letý. Zpracování víza trvá obvykle dva až čtyři týdny. (Tamtéž.)

Studenti smějí pracovat, avšak jejich zaměstnavatel pro ně musí získat pracovní povolení, a jejich pracovní doba je zastropována na dvacet hodin týdně. (Tamtéž.)

6.3 Polsko

Studenti, kteří chtějí studovat v Polsku, musejí kromě obvyklých formulářů také předložit svůj životopis a letenku do Polska. (Studee.com 2021b) Vyřízení žádosti je, na poměry studentských víz, velmi rychlé: 15 dní. (Tamtéž.)

Uchazeč musí ukázat, že disponuje 1270 zlotými (zhruba 7000 Kč) na první dva měsíce studia a 2500 zlotých na zpáteční letenku. (Gov.pl 2021)

Studenti v Polsku mohou stejně jako v České republice pracovat bez omezení a bez nutnosti disponovat pracovním povolením. (Studee.com 2021b)

Pro částečně autobiografické zhodnocení překážek zahraničních studentů v Polsku viz (Das a Kochaniewicz 2015). Jednou z kritizovaných věcí je, že migrační pravidla diskriminují vůči absolventům.

6.4 Maďarsko

Studenti hlásící se na vysokou školu do Maďarska musejí kromě obvyklých dokumentů předložit důkaz o znalostech angličtiny. Vyřízení žádosti obvykle trvá měsíc, ale může zabrat až šedesát dní. Studenti pro práci potřebují pracovní povolení. (Studee.com 2021c) Studenti mohou pracovat maximálně 24 hodin týdně a maximálně 90 dní za rok, příp. 66 dní mimo semestr. K práci potřebují také daňovou kartu. (ELTE 2021)

Pro důkaz finanční soběstačnosti musejí žadatelé doložit, že disponují 700 € na každý měsíc studia. (CEU 2021)

6.5 Slovensko

Studenti, kteří chtějí studovat na vysoké škole na Slovensku, předkládají pouze obvyklé dokumenty. Na vyřízení požadavku je lhůta třicet dní. Po obdržení povolení má student třicet dní na to, aby mu infektolog vystavil potvrzení, že netrpí chorobou, jež ohrožuje veřejné zdraví. (MVSR 2021, dokument 56)

Student se musí prokázat financemi ve výši 218,06 € na měsíc, při pobytu delším než rok stačí 12násobek. (IOM 2021) Cizinec může pracovat maximálně 20 hodin týdně. (Study in Slovakia 2021)

6.6 USA

Studenti hlásící se do USA žádají typicky o vízum typu F-1, pro které potřebují standardní doklady. S tímto vízem mohou pracovat na kampusu maximálně 20 hodin týdně během semestru. Pokud chtějí pracovat mimo kampus, potřebují povolení od školy. Mimo semestr mohou pracovat bez omezení. Po absolutoriu studia mohou pracovat dalších 12 měsíců v USA v oblasti svého studia v rámci programu *Optional Practical Training*, pokud disponují prodloužením svého víza typu F-1. (Shorelight 2021)

Student se musí smířit s tím, že zaplatí 350 dolarů tzv. SEVIS poplatek a poplatek 160 dolarů za zpracování formuláře DS-160. (Tamtéž.)

Neexistuje pevně stanovená částka, jejíž disponibilitu musejí studenti prokázat, avšak musejí prokázat, že mají minimálně částku, kterou vyplnili na svůj formulář I-20, který obsahuje náklady na školné, učebnice a živobytí na konkrétní univerzitě. „Obecným pravidlem“ je prokázání prostředků ve výši 150 % nákladů z formuláře I-20. (Kaur 2021)

Studenti také musí předložit důkaz o svém úmyslu opustit na konci pobytu Spojené státy. (Shorelight 2021) Způsobů, jak tento úmysl ukázat, je hned několik –např. nájemní smlouva, bankovní účty nebo čestné prohlášení rodičů (Yializis 2021), ale záleží na konzulárním pracovníkovi, zda se jimi nechá přesvědčit.

6.7 Singapur

Smutnou zprávou je, že ani moderní a otevřená země jako Singapur nemá jednodušší proces pro přijímání zahraničních studentů. Studenti musejí bizarně prokázat svoje vysvědčení od desáté třídy dále, samozřejmě v angličtině. Prokázat se také musejí také zdravotním vysvědčením a musejí prokázat, že mají prostředky na školné + 8500 singapurských dolarů (zhruba 140 tisíc Kč) na každý rok studia. (Avanse 2020)

Pohovor na ambasádě není povinnou složkou přijímacího procesu, který trvá patnáct dní až čtyři měsíce. Vízum je doručeno kurýrem nebo je k vyzvednutí na ambasádě. Studenti mohou pracovat maximálně 16 hodin týdně. (Leverage Edu 2021)

VII. Závěr a politická doporučení

Ačkoliv z této studie vyplývá, že české překážky pro mezinárodní studenty nejsou zjevně excesivní ve srovnání s jinými zeměmi, nemůže tato skutečnost být dostatečným zdůvodněním pro režim, který má neskutečné náklady pro zahraniční studenty a české univerzity a v konečném důsledku také pro české občany, který kvůli mrtvé ztrátě, tj. odrazením uchazečů, o nadané studenty přijde.

*„Ať se stane cokoli, vždy budu vděčný této zemi a mé domovské univerzitě za podporu, se kterou jsem přišel studovat do Evropy: splnil se mi sen. :)“
(anonymní komentář zahraničního studenta)*

Politickými doporučeními tedy nemůže být nic jiného než radikální zjednodušení vízového systému.

Jak bylo dokázáno, studenti nepáchají trestné činy. Z hlediska národní bezpečnosti vízovým procesem nic nezískáváme. Právě naopak: čím více studentů přijmeme, tím nižší bude v Česku zločinnost.

Jako zcela dostatečný musí být režim, kdy se student zaregistruje online v systému podobném americkému ESTA nebo připravovanému evropskému ETIAS, kde vyplní svoje pasové a další údaje, nahraje přijímací dopis od české univerzity a doklad o uzavřeném zdravotním pojištění, zaplatí drobný správní poplatek (ESTA stojí 14 dolarů, tj. zhruba 300 Kč, a platí dva roky), načež naprostá většina žadatelů obdrží povolení ke vstupu do země v rámci jednotek hodin.

Prokazování finančních prostředků je neefektivní a zbytečné. Pokud studenti smějí v České republice pracovat, vždy si dokážou zajistit dostatek financí. Jak ví každý, kdo někdy studoval na vysoké škole, studenti umějí být velmi vynalézaví a také s velmi drobnými finančními zdroji dokáží prožít vysokoškolská léta ke své spokojenosti.

Otázky k řešení vyvstávají mezi studentem, jeho domovskou vysokou školou a jeho českou vysokou školou. Tyto tři strany si je mezi sebou také vyřeší, není důvod pro to, aby se do věci vkládal český stát více než pouhou evidencí studentova příjezdu (a ve zcela výjimečných případech odmítnutím vstupu).

Minimálními opatřeními by měla být (i) zvýšená digitalizace (např. komunikace s ambasádou nebo konzulátem *pouze* online, pokud student chce), (ii) výrazné zkrácení 60denní lhůty, (iii) konec diskriminace studentů ohledně trvalého pobytu a (iv) automatické nostrifikace středoškolského vzdělání minimálně pro země EU a OECD.

A poslední politické doporučení, které neumíme zdůraznit silněji: Plné povolení pracovat pro zahraniční studenty a absolventy je nutné zachovat.

Reference

- Adamcová, Pavla. „Bratia? Ne, už jen běžní cizinci. Pracovní vztahy se Slováký ochladly, tvrdí průzkum.“ *Aktuálně.cz*. 23. říjen 2018. <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/pracovni-vztahy-se-slovak-ochladly-tvrdi-pruzkum-ty-ale-ziv/r~cc8dae06c7a81e88782ac1f6b220ee8/> (přístup získán 29. prosinec 2021).
- Aktuálně.cz. „Profil Jana Švejnara: Expert bez stranické průkazky.“ *Aktuálně.cz*. 5. listopad 2007. <https://zpravy.aktualne.cz/profil-jana-svejnara-expert-bez-stranicke-prukazky/r~i:article:513015/> (přístup získán 12. prosinec 2021).
- Avanse. „Documents Required for Singapore Student Visa.“ *Avanse Financial Services*. 13. říjen 2020. <https://www.avanse.com/blog/documents-required-for-singapore-student-visa/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Böttcher, Lucas, Nuno A. M. Araújo, Jan Nagler, José Mendes, Dirk Helbing, a Hans J. Herrmann. „Gender Gap in the ERASMUS Mobility Program.“ *PLoS One*, 22. únor 2016.
- Britannica. „Anton J. Cermak.“ *Britannica*. 2021. <https://www.britannica.com/biography/Anton-J-Cermak> (přístup získán 28. prosinec 2021).
- Caplan, Bryan, a Zach Weinersmith. *Otevřené hranice: etika a ekonomie migrace*. Praha: Liberální institut, 2021.
- Carolina Centre. „Psychological Counselling for all CU students and employees - Carolina Centre.“ *Charles University*. 20. prosinec 2021. <https://centrumcarolina.cuni.cz/CCENG-64.html> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- CEU. „Information For Accepted Students: Study Visa.“ *Central European University*. 2021. <https://www.ceu.edu/after-you-apply/accepted-students/visa> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Clemens, Michael. „Economics and Emigration: Trillion-Dollar Bills on the Sidewalk?“ *Journal of Economic Perspectives*, Volume 25, Number 3. Summer 2011: 83–106.
- Clemens, Michael, Claudio Montenegro, a Lant Pritchett. „The Place Premium: Wage Differences for Identical Workers Across the US Border.“ *HKS Faculty Research Working Paper Series RWPo9-004*, 2009.
- Coase, Ronald, a Ning Wang. *Velká čínská kapitalistická revoluce*. Praha: Liberální institut, 2019.
- ČSÚ. „Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy - 3. čtvrtletí 2021.“ *Český statistický úřad*. 13. prosinec 2021. <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet->

- zamestnancu-a-jejich-mzdy-3-ctvrtleti-2021-ew8gzyab6x (přístup získán 31. prosinec 2021).
- . „Zaostřeno na ženy a muže - 2020.“ *Český statistický úřad*. 31. prosinec 2020. <https://www.czso.cz/csu/czso/6-soudnictvi-kriminalita-gh83ozl5ye> (přístup získán 29. prosinec 2021).
- Das, Swajan, a Agata Kochaniewicz. „Non-EU Students' Potential Challenges in Poland: The Case of the City of Poznan.“ *Trends Journal of Sciences Research*, 2(4). prosinec 2015: 117–120.
- Dragoun, Radek. „Cizinecká policie nabírá nové lidi, jazyky po nich nechce. Naši klienti je taky neumí, vysvětluje.“ *Aktuálně.cz*. 20. červen 2018. <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cizinecka-policie-nabira-nove-lidi-jazyky-po-nich-nechce-nas/r~d5bd76186fe31e8aaa4ac1f6b220ee8/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- E15. „Do you speak English? Cizinec ve Zlíně odpověď dostane.“ *E15.cz*. 2021. <https://www.e15.cz/clanek/magazin/do-you-speak-english-cizinec-ve-zline-odpoved-dostane-855516> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- ELTE. „Work permit for a part-time job.“ *Eötvös Loránd University*. 2021. <https://www.elte.hu/en/work-permit-for-a-part-time-job> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- European Union. „Special Eurobarometer 469: Integration of immigrants in the European Union (report).“ *European Website on Integration*. 2018. https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/what-do-people-europe-think-about-migrants-special-eurobarometer-survey_en (přístup získán 29. prosinec 2021).
- Expatrio. „Challenges international students in Germany faced in 2020.“ *Expatrio*. 15. prosinec 2020. <https://www.expatrio.com/blog/2020-12/challenges-international-students-germany-faced-2020> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- FFUK. „Nostrifikace – posouzení zahraničního vzdělání.“ *Filozofická fakulta*. 2021. <https://www.ff.cuni.cz/prijimaci-rizeni/nostifikace/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Gardner, Bradley M. *China's Great Migration: How the Poor Built a Prosperous Nation*. Oakland: Independent Institute, 2017.
- Gov.pl. „Środki finansowe wymagane od cudzoziemca wjeżdżającego do Polski.“ *Serwis Rzeczypospolitej Polskiej*. 2021. <https://www.gov.pl/web/gruzja/srodki-finansowe-wymagane-od-cudzoziemca-wjezdzajacego-do-polski> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Hanzlová, Radka. „Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků – květen 2019.“ *Centrum pro výzkum veřejného mínění*. 26. červen 2019. <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove->

zpravy/politicke/mezinarodni-vztahy/4970-postoj-ceske-verejnosti-k-prijimani-uprchliku-kveten-2019 (přístup získán 29. prosinec 2021).

- Heath, Anthony, a Lindsay Richards. „Attitudes towards Immigration and their Antecedents: Topline Results from Round 7 of the European Social Survey.“ *ESS Topline Results Series*, Issue 7. listopad 2016.
- Hegarty, Niall. „Where We Are Now–The Presence and Importance of International Students to Universities in the United States.“ *Journal of International Students*, v4, n3 2014: 223–235.
- Holman, Robert. *Ekonomie: 4. aktualizované vydání*. Praha: C. H. Beck, 2005.
- Hulec, Vladimír. „Immigrants Lives Matter.“ *Divadelní noviny*. 13. červenec 2020. <https://www.divadelni-noviny.cz/immigrants-lives-matter> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Charitopoulou, Effrosyni, a Javier García-Manglano. „Fear of small numbers? Immigrant population size and electoral support for the populist radical right in Switzerland.“ *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 22. červen 2018.
- iDnes. „Bouček nachytal úředníky ministerstva školství anglickou frází.“ *iDnes.cz*. 18. únor 2012. https://www.idnes.cz/revue/zajimavosti/boucek-nachytal-uredniky-ministerstva-skolstvi-svou-precizni-anglictinou.A120217_122828_zajimavosti_nh (přístup získán 31. prosinec 2021).
- IOM. „Application for temporary residence.“ *IOM Migration Information Centre*. 1. červenec 2021. <https://www.mic.iom.sk/en/residence/temporary-residence/233-application-for-temporary-residence.html> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Jarošová, Eva. „Counselling For Foreign Students: Opening times.“ *Vysoká škola ekonomická*. 6. prosinec 2021. <https://ac.vse.cz/english/our-services/psychological-counselling/for-foreign-students/opening-times/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Jindrová, Tereza. „Překvapivá data. Češi chtějí pomoci uprchlíkům. Zároveň se migrace bojí.“ *Seznam Zprávy*. 5. srpen 2021. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prekvapiva-data-cesi-chteji-pomoci-uprchlikum-zaroven-se-migrace-boji-171243> (přístup získán 29. prosinec 2021).
- Kaur, Gurbani Suri. „Proof of Funds for the Visa Interview - A Guide for Various Countries.“ *Gyandhan.com*. 31. prosinec 2021. <https://www.gyandhan.com/blogs/financial-proof-for-visa-interview> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Kočišová, Zuzana, a Alžběta Nečasová. „Angličtina? Cizinci mají stále problém se domluvit na úradech.“ *Brněnský deník*. 7. listopad 2016. https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/anglictina-cizinci-maji-stale-problem-se-domluvit-na-uradech-20161107.html (přístup získán 31. prosinec 2021).

- Kudrnáčová, Michaela, a další. „Studium a život v České republice pohledem zahraničních studentů.“ *Dům zahraniční spolupráce*. 1. září 2020. <https://www.dzs.cz/statistiky/studium-zivot-v-ceske-republice-pohledem-zahranicnich-studentu> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Lawton, Chris, a Robert Ackrill. „Hard Evidence: how areas with low immigration voted mainly for Brexit.“ *The Conversation*. 8. červenec 2016. <https://theconversation.com/hard-evidence-how-areas-with-low-immigration-voted-mainly-for-brexit-62138> (přístup získán 29. prosinec 2021).
- Lazo de la Vega, Sandra, a Timothy Steigenga. „Facing Immigration Fears: A Constructive Local Approach to Day Labor, Community, and Integration.“ *Journal on Migration and Human Security*, Number 1. Volume 1 2013: 1–16.
- Leverage Edu. „Singapore Student Visa.“ *Leverage Edu*. 10. prosinec 2021. <https://leverageedu.com/blog/singapore-student-visa/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Luo, Jiali, a David Jamieson-Drake. „Examining the Educational Benefits of Interacting with International Students.“ *Journal of International Students*, v3, n2 2013: 85–101.
- Messer, Dolores, a Stefan C. Wolter. „Are student exchange programs worth it?“ *Higher Education*, 54 2007: 647–663.
- Michel, Albin. *Hledání ztraceného ráje*. Praha: KPK Praha, 1993.
- MŠMT. „Odbor statistiky, analýz a rozvoje eEducation.“ *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. 2021a. https://dsia.msmt.cz/vystupy/vu_vs_f2.html (přístup získán 31. prosinec 2021).
- . „Postup podle ekvivalenčních dohod – Slovensko, Polsko, Německo, Maďarsko a Slovinsko.“ *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. 2021b. <https://sdv.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/a-postup-podle-ekvivalencnich-dohod-madarsko-polsko> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- MVČR. „Ministerstvo vnitra České republiky.“ *Cizinci s povoleným pobytem*. 2021a. <https://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudWogMQ%3d%3d> (přístup získán 29. prosinec 2021).
- . „Možnosti pobytu cizinců a jejich přístupu na trh práce ČR.“ *Ministerstvo vnitra České republiky*. 2. srpen 2021d. <https://www.mvcr.cz/clanek/moznosti-pobytu-cizincu-a-jejich-pristupu-na-trh-prace-cr.aspx> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- . „Prostředky k pobytu pro účely dlouhodobého víza.“ *Ministerstvo vnitra České republiky*. 6. duben 2020. <https://www.mvcr.cz/clanek/prostredky-k-pobytu-pro-ucely-dlouhodobeho-viza.aspx> (přístup získán 31. prosinec 2021).

- „Trvalý pobyt.“ *Ministerstvo vnitra České republiky*. 30. červenec 2021c.
<https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-trvaly-pobyt.aspx?q=Y2hudWogMg%3D%3D> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- „Zaměstnanecká karta.“ *Ministerstvo vnitra České republiky*. 10. listopad 2021b.
<https://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- MVSR. „Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.“ *Cudzinecká agenda*. 27. září 2021.
<https://www.minv.sk/?cudzinecka-agenda> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Nekola, Martin. „Tajemství Jiřího Voskovce: 11 měsíců vyhnanecem na Ellis Islandu.“ *Dotyk*. 11. srpen 2016. <https://www.dotyky.cz/publicistika/tajemstvi-jiriho-voskovce-11-mesicu-vyhnanecem-na-ellis-islandu-20160811.html> (přístup získán 28. prosinec 2021).
- Nowrasteh, Alex. „Immigration’s Real Impact on Wages and Employment.“ *Cato at Liberty*. 15. srpen 2014. <https://www.cato.org/blog/immigrations-real-impact-wages-employment> (přístup získán 29. prosinec 2021).
- „Wage Effects of Immigration Are Small.“ *Cato at Liberty*. 10. duben 2017.
<https://www.cato.org/blog/wage-effects-immigration-are-small> (přístup získán 29. prosinec 2021).
- Party of European Socialists. „Bohuslav Sobotka's speech - PES Election Congress.“ *YouTube*. 12. březen 2014. https://www.youtube.com/watch?v=V_TUEJW3oaY (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Poláková, Tereza. „Vláda tvoří překážky, univerzita je překonává. Svědectví indického studenta o cestě ke studiu v České republice během pandemie.“ *VysokéŠkoly.cz*. 25. únor 2021. <https://www.vysokeskoly.cz/clanek/vlada-tvori-prekazky-univerzita-je-prekonava-svedectvi-indickeho-studenta-o-cestech-ke-studiu-v-ceske-republice-behem-pandemie> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Reed, Lawrence W. „Hayek Was Right: The Worst Do Get To The Top.“ *Mackinac Center for Public Policy*. 19. září 2006. <https://www.mackinac.org/7930> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Resnick, Brian. „7 lessons from psychology that explain the irrational fear of outsiders.“ *Vox*. 30. leden 2017. <https://www.vox.com/science-and-health/2017/1/28/14425658/fear-of-refugees-explained> (přístup získán 29. prosinec 2021).
- Salary Explorer. „Average Salary in Ghana 2022.“ *Salary Explorer*. 2021.
<http://www.salaryexplorer.com/salary-survey.php?loc=82&loctype=1> (přístup získán 31. prosinec 2021).

- Shorelight. „F-1 Visas for International Students: Requirements, Rules, Status.“
Shorelight. 15. duben 2021. <https://shorelight.com/student-stories/student-visa-usa-fi/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Schawalder, Adrian. „The relation of the Swiss immigration-referendum and the share of foreigners.“ *Aesthetic Data*. 19. leden 2018.
<https://web.archive.org/web/20201229093047/http://aestheticdata.eu/2018/01/19/the-correlation-of-the-swiss-immigration-referendum-and-the-share-of-foreigners/> (přístup získán 29. prosinec 2021).
- Schengen Visa Info. „Germany Student Visa Requirements & Application Process.“
Schengen Visa Info. 2021a.
<https://www.schengenvisainfo.com/germany/visa/student-visa/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- . „Proof of financial funds for foreign students in Germany – mandatory for a student visa.“ *Schengen Visa Info*. 2021b.
<https://www.schengenvisainfo.com/germany/visa/blocked-account-germany/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Schröder, Eike, Mathias Winde, Jonas Marggraf, a Carolin Dorra. „Ausgebremst statt durchgestartet.“ *Fintiba*. 19. září 2019. https://www.fintiba.com/wp-content/uploads/2019/10/ausgebremst_statt_durchgestartet.pdf (přístup získán 31. prosinec 2021).
- SOLEIF. „Ellis Island History.“ *Statue of Liberty – Ellis Island Foundation*. 2021.
<https://www.statueofliberty.org/ellis-island/overview-history/> (přístup získán 28. prosinec 2021).
- Soucy, Lauren. „The Average Salary in India for 2021 (Comparison, Outsourcing).“
Time Doctor. 2021. <https://biz30.timedoctor.com/average-salary-in-india/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Stangor, Charles, Klaus Jonas, Wolfgang Stroebe, a Miles Hewstone. „Influence of student exchange on national stereotypes, attitudes and perceived group variability.“ *European Journal of Social Psychology*, červenec/srpen 1996: 663–675.
- Studee.com. „How to apply for a Hungary student visa.“ *Studee.com*. 2021c.
<https://studee.com/guides/how-to-apply-for-a-hungary-student-visa/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- . „How to apply for a Poland student visa.“ *Studee.com*. 2021b.
<https://studee.com/guides/how-to-apply-for-a-poland-student-visa/> (přístup získán 31. prosinec 2021).

- „How to apply for an Austria student visa.“ *Studee.com*. 2021a.
<https://studee.com/guides/how-to-apply-for-an-austria-student-visa/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Study in Slovakia. „Frequently Asked Questions.“ *Study in Slovakia*. 2021.
<https://studyinslovakia.org/faq/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Studying in Germany. „Working While Studying in Germany.“ *Studying in Germany*. 2021. <https://www.studying-in-germany.org/working-while-studying-in-germany/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Svoboda, Miroslav. *Překážky pro studium zahraničních studentů*. Praha: Pracovní materiál, Anglo-americká vysoká škola, 2020.
- SVR-Forschungsbereich. „Dem demografischen Wandel entgegen. Wie schrumpfende Hochschulstandorte internationale Studierende gewinnen und halten.“ *Studie des SVR-Forschungsbereichs 2019-1*, 2019.
- Šmídová, Michaela. „Internacionalizace vysokého školství: Zahraniční mobilita studentů v ČR z pohledu výzkumu Eurostudent IV.“ *Orbis Scholae*, 9 (1) 2015: 29–54.
- The Local. „Italian prime minister’s bad English goes viral.“ *The Local*. 22. červenec 2014. <https://www.thelocal.it/20140722/renzis-bad-english-videos-go-viral/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Ťopek, Martin, a Jakub Mikel. „Slabí jako Schillerová. Nejméně pět nových ministrů nezvládne konverzaci v angličtině.“ *HN.cz*. 28. prosinec 2021.
<https://archiv.hn.cz/c1-67015900-slabi-jako-schillerova-nejmene-pet-novych-ministru-nezvladne-konverzaci-v-anglictine> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Trading Economics. „Bangladesh Average Monthly Income.“ *Trading Economics*. 2021BD. <https://tradingeconomics.com/bangladesh/wages> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- „China Average Yearly Wages.“ *Trading Economics*. 2021CN.
<https://tradingeconomics.com/china/wages> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- „Russia Average Monthly Wages.“ *Trading Economics*. 2021RU.
<https://tradingeconomics.com/russia/wages> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- „Vietnam Average Monthly Wages.“ *Trading Economics*. 2021VN.
<https://tradingeconomics.com/vietnam/wages> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Tramba, David. „My si tě přezkoušíme. Zahraniční studenti naráží v Česku na překážky.“ *Hrot*. 17. listopad 2020. <https://www.tydenikhrot.cz/clanek/my-si-te-prezkousime-zahranicni-studenti-narazi-v-cesku-na-prekazky> (přístup získán 31. prosinec 2021).

- University of Edinburgh. „Welcome to Chaplaincy.“ *University of Edinburgh*. 9. prosinec 2021a. <https://www.ed.ac.uk/chaplaincy/welcome/welcome-to-chaplaincy> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- University of Edinburgh. „Emergency Loans.“ *University of Edinburgh*. 2021b. <https://www.eusa.ed.ac.uk/adviceplace/money/emergenciesanddiscretionaries/emergencyloans> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Vickers, Phil, a Bahram Bekhradnia. „The Economic Costs and Benefits of International Students.“ *Higher Education Policy Institute*, červenec 2007.
- VisaGuide.world. „Austria Student Visa.“ *VisaGuide.world*. 2021. <https://visaguide.world/europe/austria-visa/student/> (přístup získán 31. prosinec 2021).
- Yializis, Cynthia. „How to Prove Intent to Return Home After Studying in the U.S.“ *Nolo*. 2021. <https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/how-prove-intent-return-home-after-studying-the-us.html> (přístup získán 31. prosinec 2021).